У НУМАРЫ:

Дыскусійная трыбуна. ОРГАНЫ МЯСЦОВАГА САМАКІРАВАННЯ: "ЗА" ЦІ "СУПРАЦЬ". — 2

Сто артыкулаў з гісторыі Беларусі. НОВЫЯ ФАКТЫ З БІЯГРАФІІ ФАДЗЕЯ БУЛГАРЫНА. — 2—3

Ёсць пытанне!

Адам і Ева. — 3

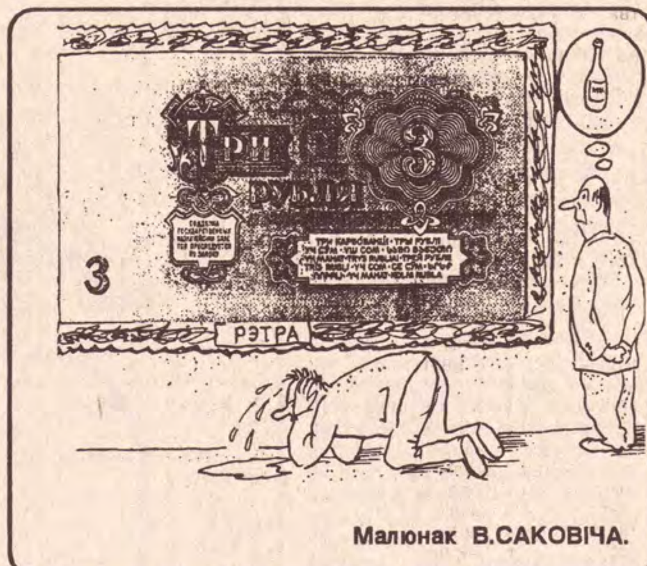
Дайджэст прэсы. Кінаафіша. — 4

13 снежня 1994 г.
Аўторак
№ 134 (13851)
Кошт у розніцу 40 рублёў
Выдаецца з 1921 года

БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЕЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

Малюнак В.САКОВІЧА.

Лейтэнант Андрэй Фільчанка, намеснік начальніка па рабоце з асабовым саставам заставы Брэсцкага пагранатрада, — карэнны брастаўчанін, марыў пра граніцу з дзяцінства. Сёлета ён закончыў славуты Галіцынскі інстытут погранвойск.

Фота Рамана КАБЯКА, БЕЛІНФАРМ.

Кур'ер "ЧЗ"

НАРАДА КІРАЎНІКОЎ УРАДАЎ СНД

Намаганні дзяржаў СНД да інтэграцыі набываюць, здаецца, рэальныя абрысы. Пацвярджэнне гэтаму — праведзенае 8 снежня ў Маскве пасяджэнне Савета кіраўнікоў урадаў СНД.

На пасяджэнні разгледжана 19 дакументаў, якія, несумненна, стануць базавымі ва ўсім спектры эканамічных адносін паміж дзяржавамі ў рамках Садружнасці.

ПАДАРУНАК МАКСІМУ

Свае падарункі лепшаму з паэтаў зямлі беларускай прынеслі ў дзень яго нараджэння мастакі і скульптары. 9 лістапада ў літаратурным музеі Максіма Багдановіча, што ў Траецкім прадмесці Мінска, адкрылася рэтраспектыўная выстава твораў жывапісу, скульптуры, графікі пад назвай "Быць можа я не скончу жыць". Падзея прымеркавана да 103-й гадавіны з дня нараджэння паэта.

Гарвыканкам Мінска планує зрабіць музей у аднОўленым будынку, дзе некалі нарадзіўся Максім Багдановіч.

БЕЛІНФАРМ.

ДА СІТУАЦЫІ Ў ЧАЧНІ

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь М.І.Грыб зрабіў афіцыйную заяву для прэсы аб сітуацыі ў Чачні.

"Тое, што адбываецца ў апошнія дні вакол Грознага — гэта, і тут няма ніякіх сумненняў, унутраная справа Расіі. Ніхто не мае права ўмешвацца ва ўнутраныя справы суверэннай дзяржавы. Разам з тым шчыра перакананы, што нават такія складаныя, крызісныя сітуацыі як сёння ў Чачні, можна і трэба вырашаць без танкаў і чалавечых ахвяр. Лепш, зразумела ж, было не запускаць праблему. Але калі ўжо яна перарасла ў канфлікт, палітыкам і ваенным трэба не забываць: стол перагавораў мацней, хутчэй, больш надзейна, чым танкавая браня забяспечвае прыход згоды, міру".

МІСІЯ ААН

Па 23 снежня ў Беларусі будзе працаваць місія цэнтра ААН па правах чалавека.

Як паведамілі ў прадстаўніцтве ААН у Рэспубліцы Беларусь, у ходзе работы будуць разгледжаны пытанні агульнага становішча з правамі чалавека на Беларусі.

ДОБРА МЕЦЬ СВОЙ ДОМ І МАМУ

Нарэшце прыйшло свята і ў першую ў рэспубліцы дзіцячую вёску, якая будуецца пад Кобрынам. Днямі тут прайшлі ўрачыстасці з нагоды яе адкрыцця.

З-за фінансавых цяжкасцей тэрміны ўводу ў строй такога незвычайнага аб'екта неаднаразова адкладваліся. Наўрад ці ўдалося б справіць наваселле і ў гэтыя дні, каб не ўзялі над будаўніцтвам шэфства нямецкая фірма "Тэхаві" і некаторыя ўплывовыя жыхары зямлі паўночны Рэйн-Вестфалія. Таму разам з прадстаўнікамі Міністэрства адукацыі і навукі Беларусі, кіраўнікамі вобласці яны па праву занялі месца сярод самых ганаровых гасцей свята. Пасля афіцыйнай часткі і мноства цёплых і добрых слоў адбыўся вялікі канцэрт, падрыхтаваны дзіцячымі калектывамі мастацкай самадзейнасці Брэста і Кобрына.

Пакуль дзіцячымі галасамі напоўніцца шэсць дамоў. Крыху пазней да іх дабавіцца яшчэ два, ужо выведзеныя пад дах. Як расказаў дырэктар дзіцячай вёскі Мікалай Васілеўскі, у кожным доме будуць жыць разам з мамамі-выхавальніцамі пяць—сем дзяцей, якія пакінуць казённыя сцены дзіцячых дамоў-інтэрнатаў. Маладыя жанчыны, якія сталі адразу мнагадзетнымі мамамі, прайшлі нялёгкі конкурсны адбор, маюць спецыяльную адукацыю. Усе яны цудоўна разумеюць, якая нялёгкая праца чакае іх наперадзе. Можна толькі парадавацца за тых некалькі дзесяткаў дзяцей-сірот, якія набылі сем'і. Думаецца, што гэта падзея будзе для іх самым дарагім навагоднім падарункам у жыцці.

БЕЛІНФАРМ.

АКАДЭМІЯ ГЕАПАЛІТЫКІ

афіцыйна зарэгістравана нядаўна ў Міністэрстве юстыцыі Рэспублікі Беларусь.

Акадэмія правяла круглы стол "Сацыяльна-палітычная сітуацыя ў Рэспубліцы Беларусь". У яго рабоце прынялі ўдзел вядучыя вучоныя краіны, гаспадарчыя кіраўнікі, лідэры шэрагу палітычных партый.

Ігар КАТЛЯРОЎ.

ЗАСТАЕЦЦА ПАМЯЦЬ

Вуліца Л.Бірукова пачала забудоўвацца ў Бягомлі.

Зямны шлях былога начальніка штаба партызанскай брыгады "Жалязняк", якая некалі дыслацыравалася ў гарадскім пасёлку, закончыўся, але засталася памяць.

Уладзімір МІХНО.

З ДРАПЕЖНІКАМІ НЕ ЖАРТУЮЦЬ

Занадта шмат у апошні час на Гомельшчыне развялося ваўкоў — іх налічылі ажно 450. Як лічаць спецыялісты, гэтаму садзейнічала адмена грашовага заахвочвання паляўнічых за кожнага забітага ваўка.

Успомніў пра гэта і аблвыканкам, дзе нядаўна прынята пастанова, згодна з якой паляўнічы за кожнага забітага дарослага ваўка атрымае 5 мінімальных зарплат, а за ваўчыцу — 7. У якасці заахвочвання прадугледжаны таксама бясплатныя ліцэнзіі на адстрэл капытных жыхароў лесу. Для арганізацыі палявання на ваўкоў у асенне-зімовы перыяд 1994—1995 г.г. абласному таварыству паляўнічых і рыбаловаў выдзелена 7 мільёнаў рублёў.

УКРАЛІ СВЯТЛАФОР

На адным з самых ажыўленых перакрыжаванняў вуліц Б.Хмяльніцкага і Палескай у Чыгуначным раёне Гомеля са слупа ўкрадзена апаратура кіравання са святлафора, без якой ён не можа міргнуць ні адным вокам.

Выпадкаў, падобных на гэты, не прыпомняць у праваахоўных органах горада.

Васіль БАРХАНАЎ.

СЕНСАЦЫІ НЕ АТРЫМАЛАСЯ

Усяго тыдзень спатрэбіўся супрацоўнікам гродзенскай міліцыі, каб раскрыць крадзеж, што стаў сенсацыяй года. Амерыканскія цыгарэты і імпартнае мыла на суму звыш 40 тысяч даляраў былі ўкрадзены з падсобных памяшканняў сумеснага беларуска-сірыйскага прадпрыемства ў абласным цэнтры.

Супрацоўнікам Ленінскага РАУС горада пры дапамозе калег з Ваўкавыску, Мастоў і Шчучына ўдалося затрымаць злачынцаў, знайсці і канфіскаваць украдзенае.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

Курсы валют на 12 снежня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	8550	8800	5536	5612
"Прыор"	8600	8800	5460	5580
"Дукат"	8500	8750	5300	5600

Прэзідэнцкі Указ як інструмент для будаўніцтва "Прэзідэнцкай вертыкалі ўлады"

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь падпісаў Указ "Аб часовым палажэнні і парадку назначэння на пасады і вызвалення ад пасад старшынь абласнога, раённага, гарадскога выканаўчых камітэтаў, а таксама службовых асоб, якія ўваходзяць у састаў названых выканаўчых камітэтаў".

У адпаведнасці з палажэннем старшыня аблвыканкама назначаецца прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь на пяць гадоў, зацвярджаецца абласным Саветам дэпутатаў і мае права займаць гэту пасаду не больш чым два тэрміны запар. Ён не можа знаходзіцца на абавязковай ваеннай службе, не мае права займацца прадпрымальніцкай дзейнасцю, а таксама выконваць іншую аплачваемую работу, акрамя выкладчыцкай, творчай і навукова-даследчай (калі яна не звязана з займаннем штатных пасад).

Кандыдатура, назначаная прэзідэнтам на пасаду старшыні выканкама, уносіцца ім на зацвярджэнне аблсавета, які прымае па ёй рашэнне адкрытым галасаваннем. Для зацвярджэння неабходна большасць галасоў выбраных дэпутатаў. Калі кандыдатура не праходзіць, прэзідэнт у тым жа парадку ўносіць іншую. Пры паўторнай адмове аблсавета рашэнне прэзідэнта па гэтай або іншай кандыдатуры лічыцца канчатковым.

Старшыня аблвыканкама можа быць вызвалены ад пасады прэзідэнтам, у тым ліку па прадстаўленню аблсавета, калі ён парушае або не выконвае Канстытуцыю і законы Рэспублікі Беларусь, пастановы Вярхоўнага Савета, акты, якія выдае прэзідэнт і Кабінет Міністраў, калі ён сістэматычна не выконвае службовыя абавязкі, у тым ліку на працягу чатырох месяцаў запар па стану здароўя. Старшыня можа пакінуць пасаду ў адпаведнасці з яго заявай аб адстаўцы, а таксама ў іншых прадугледжаных заканадаўствам выпадках. Пры датэрміновым вызваленні, а таксама ў выпадку смерці старшыні яго абавязкі да назначэння новага старшыні выконвае першы намеснік або па рашэнню прэзідэнта іншая асоба.

Старшыня рай-, гарвыканкама назначаецца на пасаду і вызваляецца ад яе старшынёй аблвыканкама па ўзгадненню з прэзідэнтам і зацвярджаецца адпаведным рай-, гарсаветам, які прымае рашэнне адкрытым галасаваннем. У выпадку незацвярджэння Саветам кандыдатуры старшыня аблвыканкама ўносіць іншую. Калі не зацвярджаюць і яе, старшыня мае права канчатковага рашэння.

Першы намеснік, намеснік старшыні, сакратар і члены абл-, рай-, гарвыканкама назначаюцца на пасады і вызваляюцца ад іх старшынёй адпаведнага выканкама. Пры гэтым старшыня аблвыканкама ўзгадняе кандыдатуры або сваё рашэнне з прэзідэнтам, а старшыня рай-, гарвыканкама — з вышэйстаячым выканкамам.

Упраўленне грамадска-палітычнай інфармацыі Адміністрацыі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. БЕЛІНФАРМ.

"ЧЗ" выступіла. Што зроблена?

След Чарнобыля

У адным з выпускаў нашай газеты пад рубрыкай "Дазвольце спытаць" быў змешчаны ліст Юрыя Доўгера з Наваполацкага раёна пад загалоўкам "Усе раяць, а хто дапаможа?". Сутнасць звароту ў рэдакцыю заключаецца ў наступным. Працуючы ў раённай "Сельгасхіміі" вадзіцелем, Доўгер некалькі разоў накіроўваўся ў Брагінскі раён — займацца дэзактывацыяй глебы. Даўно ягоныя паплечнікі, якія разам з ім вялі ачышчэнне забруджанай тэрыторыі, атрымалі пасведчанне ліквідатара. Для спадара Доўгера гэта "атрыманне" доўжылася да нядаўняга часу. Што крыўдна — затрымкі былі выкліканы рознай драбязой: то фотакартка згубіцца, то дакументы недзе "заблукаюць". "Так, страшэнная бяда Чарнобыль. Не дай Бог ёй паўтарыцца, але калі яна адбылася, дык давайце аддамо належнае тым, хто прымаў удзел у ліквідацыі наступстваў аварыі",—да такога вынёску прыходзіць спадар Доўгер напрыканцы свайго допісу.

На ліст у рэдакцыю прыйшоў водгук з Дзяржкамчарнобыля (дарэчы, якраз напярэдадні рэфармавання апошняга). Адказ канстатаваў, што пісьмо разгледжана. Больш таго, на момант яго паступлення пытанне аб выдачы Ю. Доўгеру пасведчання ўдзельніка ліквідацыі наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС з прадастаўленнем адпаведных ільгот "ужо" было вырашана. Мажліва Ю.Доўгер занадта цярпліва паставіўся да адтэрміноўкі выдачы яму пасведчання, мажліва запознена звярнуўся ў вышэйшую інстанцыю і ў рэдакцыю, але ні ў першым, ні ў другім, пагадзіцеся, абвінаваціць яго ні ў якім разе нельга. Пісаць жа ў высокім кабінеце, што "пытанне ўжо вырашана" пасля гэткіх блуканняў па пакутах скаржніка недарэчна. За ім праглядае жаданне падкрэсліць: вось, маўляў, і скардзіцца не было прычыны, і запыт адпраўляць у Дзяржаўны камітэт не мела сэнсу, але, даруйце, на дварэ — 1994 год, колькі часу мінула пасля чарнобыльскай трагедыі, пэўне больш да месца сказаць у 1994 годзе, што пытанне не "ўжо", а "нарэшце" вырашана.

А. АГІБАЛАВА.
Тэл. 68-28-32.

"Уорлднэт" — "Суперчэннэл" — "Еўраньюс"

Дзяжурныя па выпуску перакладчыкі Ларыса ДУДАРУК, Людміла КАХАВЕЦ, рэдактар Наталля ВАЛАКІДА.

БЕРЛУСКОНІ ПАЎСТАНЕ ПЕРАД СУДОМ

Прэм'ер-міністр Італіі Сільвіо Берлусконі атрымаў выклік у суд.

Правасуддзе будзе весці размову з прэм'ер-міністрам з нагоды прад'яўленых яму абвінавачванняў у карупцыі.

АБМЕН ПАСОЛЬСТВАМІ

У сталіцы Ізраіля адкрыта іарданскае пасольства.

Яно будзе знаходзіцца ў гарадской гасцініцы, а паслом Іарданіі прызначаны адзін з пасрэднікаў мірных перамоў з Ізраілем. Пасада пасла Ізраіля ў Іарданіі застаецца пакуль вакантнай.

ПАПЯРЭДЗІЛІ СКАНДАЛ

Пад націскам грамадскасці і з-за пагрозы міжнароднага скандалу ЗША вымушаны былі адмовіцца ад меркаванага выпуску паштовай маркі да 50-годдзя бамбардзіровак Хірасімы і Нагасакі.

Як вядома, яе эскіз уяўляў сабой здымак ядзернага воблака з подпісам:"Жнівень 45-га. Атамныя бомбы паскорылі завяршэнне вайны"..

НАВАДНЕННЕ Ў ШАТЛАНДЫІ

Працяглыя дажджы сталі прычынай моцнай паводкі ў Шатландыі.

200 чалавек засталіся без даху, 2 прапалі без вестак.

ПАР – ЗА АДМЕНУ СМЯРОТНАЙ КАРЫ

Урад Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі адобрыў праект закона аб адмене смяротнай кары.

Для канчатковага зацвярджэння праект пададзены на разгляд парламента.

МАНГОЛЫ СУПРАЦЬ ЗБЯДНЕННЯ

У Манголіі прайшлі дэманстрацыі супраць збяднення насельніцтва, што адбываецца зараз у краіне.

У маніфестацыях, якія праводзіліся па ўсёй Манголіі, прынялі ўдзел больш як 32 тысячы чалавек.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

БІЗНЕС-КЛАС

КОЛЬКАСЦЬ УЛАСНІКАЎ РАСЦЕ

Усё больш жадаючых стаць уласнікамі з'яўляецца сярод вытворчых калектываў. У Міндзяржмаёмасці разглядаюцца заяўкі на раздзяржаўленне ад арэнднага прадпрыемства "Гомельбудматэрыялы", Гродзенскага завода аўтамабільных агрэгатаў і беларускай рэспубліканскай базы "Белімпартгандаль". Спіс жа прыватызаваных аб'ектаў дапоўнілі Мінская скургалантарэйная фабрыка імя Куйбышава і Мінскае вытворчае гарбарнае аб'яднанне. А ўсяго з пачатку года ў недзяржаўную форму ўласнасці пераўтвораны ў рэспубліцы 153 прадпрыемствы.

БЕЛАРУСКІЯ КАНТАКТЫ

Медыцынскае абсталяванне і тавары аховы здароўя стануць цэнтрам экспазіцыі "Беларускія кантакты-94", якая пройдзе з 13 па 17 снежня на выставачных пляцоўках інстытута Белпраект.

У рабоце выстаўкі прымуць удзел больш як 90 фірм з 12 краін, у тым ліку Расіі, Украіны, Польшчы, Славакіі, краін Балтыі, Індыі і Ірана. У ліку экспанатаў выстаўкі — хірургічны інструмент, аперацыйныя свяцільні, бактэрыцыдныя апрамяняльнікі найноўшых мадэлей з Польшчы і Расіі. Беларусы прадставяць сучаснае трэнажорна-аздараўленчае абсталяванне. Арганізатарам гэтай выстаўкі стала кампанія "Экаінфармсістэма".

ЗАЯВА ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ

Ацэньваючы тэмпы нарастання эканамічнага крызісу ў Беларусі і фактычны зрыў кантрольных параметраў "Праграмы неадкладных мер", падпісанай прадстаўнікамі дзелавых колаў сумесна з прэзідэнтам рэспублікі, Кабінетам Міністраў, Нацыянальным банкам і Федэрацыяй прафсаюзаў, Беларуская канфедэрацыя прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў звярнулася з заявай да Аляксандра Лукашэнкі аб неабходнасці неадкладнага правядзення "круглага стала" па праблемах эканамічнай стратэгіі і сацыяльнага партнёрства, падпісання генеральнага пагаднення паміж аб'яднаннямі наймальнікаў і кіраўніцтвам рэспублікі.

БЕЛІНФАРМ.

НАБЫЛІ САМІ

На чарговым, трэцім па ліку, аршанскім аўкцыёне па продажу гарадской камунальнай уласнасці з 8 аб'ектаў, выстаўленых на продаж, 5 знайшлі сваіх законных гаспадароў. Горад атрымаў ад аўкцыёну даход у суме 250 мільёнаў рублёў.

Адметнасць аўкцыёну ў тым, што ўласнікамі трох магазінаў, выстаўленых на продаж, сталі працоўныя калектывы гэтых магазінаў.

Яўген БРАЖЫЦКІ.

"ТУРБІЗНЕС–94"

з 7 па 10 снежня ў Рэспубліканскім выставачным цэнтры працавала прадстаўнічая міжнародная турыстычная біржа "Турбізнес-94". На ёй больш чым 100 фірм з нашай рэспублікі, краін блізкага і дальняга замежжа прапанавалі разнастайныя маршруты падарожжаў у многія краіны Еўропы, Амерыкі, Азіі і Афрыкі.

Беларускі бок прадстаўлялі шматлікія турыстычныя фірмы з розных гарадоў рэспублікі, у тым ліку і вядомы ва ўсім свеце "Белінтурыст".

Уладзімір СТАРАСЦЕНКА.

ХОЧАЦЕ ПАГЛЯДЗЕЦЬ НА ПРАДУКТЫ?

Учора ў Мінску ў выставачным комплексе "Мінскэкспа" пачала работу Міжнародная выстаўка "Гастранамія і бюро-94".

Яе ўдзельнікамі з'яўляюцца прадпрыемствы з Германіі, Літвы, Расіі і Беларусі. На выстаўцы шырока прадстаўлены мясныя і малочныя прадукты, спіртныя і безалкагольныя напіткі, садавіна, а таксама халадзільнае абсталяванне для рэстаранаў, бараў і кафэ, офісная мэбля.

Выстаўка завершыць работу 16 снежня.

БЕЛІНФАРМ.

КУР'ЕР "ЧЗ"

У НОВЫ ГОД – З МАЯНЭЗАМ

Цэх па вытворчасці 600 тон маянэзу ў год адсвяткаваў наваселле на Гарадоцкім харчовым камбінаце.

Адначасова прыняты ў эксплуатацыю цэх па вытворчасці кандытарскіх вырабаў на камбінаце "Віцьба", уведзены магутнасці па рэктыфікацыі спірту ў Чашніках і ў калгасе "Чырвоны сцяг" Пастаўскага раёна.

З БУТЭЛЬКАЙ НА ТОЙ СВЕТ

За 11 месяцаў бягучага года ў Беларусі ў выніку няшчасных выпадкаў на вытворчасці загінула 339 чалавек, паведаміў намеснік начальніка Дзяржаўнай інспекцыі працы Уладзімір Ласкаўнеў.

Найбольшая колькасць загінуўшых — на прадпрыемствах Мінскай вобласці. За гэты ж час 78 выпадкаў здарылася з работнікамі, якія выконвалі свае працоўныя абавязкі ў нецвярозым стане. З іх 53 чалавекі загінулі, 25 сталі інвалідамі.

Эканамічныя вынікі гібелі і інваліднасці работнікаў у выніку няшчасных выпадкаў на вытворчасці велізарныя. Паводле самых асцярожных ацэнак, яны эквівалентныя 70 тысячам амерыканскіх даляраў у разліку на аднаго пацярпеўшага.

БЕЛІНФАРМ.

КНІЖНЫ АБМЕН БЕЗ МЕЖАЎ

У Мінску, у штаб–кватэры СНД, завяршылася двухдзённае пасяджэнне паўнамоцных прадстаўнікоў і экспертаў дзяржаў — удзельніц Садружнасці па абмеркаванню праекта пагаднення аб супрацоўніцтве ў галіне кнігавыдання, кнігараспаўсюджвання і паліграфіі.

Пагадненне заклікана садзейнічаць пашырэнню інфармацыйных міждзяржаўных кантактаў, забяспечваць свабодны абмен кніжнай прадукцыяй.

Праект пагаднення прадстаўлены для падпісання кіраўнікам урадаў СНД.

Святлана КУЛІКОВА.

МІСІЯ ДАБРЫНІ

Група юнакоў і дзяўчат са Злучаных Штатаў Амерыкі, што прадстаўляюць фірму "Сіці хоўп інтэрнэшнл" наведала Гродна з дабрачыннай хрысціянскай місіяй.

Госці пабывалі ў гарадскім рэабілітацыйным цэнтры для дзяцей-інвалідаў і паабяцалі паспрыяць у набыцці лекаў, медыцынскага абсталявання, інвалідных калясак.

Абласному аддзяленню "Фонду міласэрнасці і здароўя" яны перадалі гуманітарны груз — дзіцячае харчаванне, якое будзе накіравана ў дзіцячыя бальніцы, паліклінікі і дзецям перасяленцаў з Чарнобыльскай зоны.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

ДЫСКУСІЙНАЯ ТРЫБУНА

Фундамент самакіравання

Як вядома, КС адмяніў рашэнне Вярхоўнага Савета аб ліквідацыі саставу дэпутатаў у пярвічным тэрытарыяльным узроўні мясцовых Саветаў — фундаменце самакіравання ў Беларусі. Самакіраванне — ёсць паняцце палітычнае, яно цесна звязана з рэалізацыяй улады на ўсіх яе ўзроўнях. Калі самакіраванне робіцца перашкодай у ажыццяўленні цэнтральнай палітычнай улады, то, нягледзячы на ўсе свае прагрэсіўныя элементы, яно можа быць "эфектна" адкінута. Так, у выніку стварэння прэзідэнцкай вертыкалі ўлады было б ліквідавана не многа, але і не мала: 1448 сельскіх Саветаў, 109 пасялковых, 64 гарадскія (у гарадах раённага падпарадкавання), 25 раённых у гарадах. Ліквідацыя планавалася ў інтарэсах мясцовага насельніцтва і пад выглядам рэалізацыі палажэнняў новай Канстытуцыі. Аднак, відаць, заканадаўцы, праводзячы рэформу мясцовага кіравання і самакіравання, як кажуць, забілі ў званы, не заглянуўшы ў святцы, у Канстытуцыю. Канстытуцыя сведчыць: народ ажыццяўляе сваю ўладу непасрэдна і праз прадстаўнічыя органы (арт. 3); кожны мае права на свабоду аб'яднанняў (арт.36); грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права ўдзельнічаць у вырашэнні дзяржаўных спраў як непасрэдна, так і праз свабодна выбраных прадстаўнікоў (арт.37); мясцовыя Саветы дэпутатаў выбіраюцца грамадзянамі адпаведных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак тэрмінам на чатыры гады (арт.118). А ў прэамбуле Канстытуцыі запісана, што народ Рэспублікі Беларусь прымае гэту Канстытуцыю, абапіраючыся на шматвяковае развіццё і няспыннасць беларускай дзяржаўнасці, жадаючы забяспечыць непарушныя асновы народаўладдзя і прававой дзяржавы.

Так, Саветы можна лічыць дэкаратыўнымі і безуладнымі, але не па іх віне — Вярхоўны Савет не прадаставіў ім сур'ёзных эканамічных і фінансавых паўнамоцтваў, таму патрабаваць ад іх эфектыўнай работы, прынамсі, наіўна і нельга. Трэба даць правы і рэфармаваць у сапраўдныя органы народнага самакіравання. Другая верагодная прычына неадбыўшайся ліквідацыі Саветаў — зняцце з пасад наменклатурных кіраўнікоў мясцовых Саветаў, якія пагразлі ў хабарніцтве і карупцыі. Але ці многа мы ведаем судовых працэсаў, якія б прызналі іх такімі? Барацьбу з некаторымі асобамі нельга пераносіць на ўвесь орган мясцовай улады. Калі прычына толькі ў гэтым, то неабходна прыняць закон аб забароне былым савецкім наменклатурным работнікам займаць кіруючыя пасады ў Савеце. Такі вопыт ужо ёсць у Чэхіі, у краінах Балтыі. Ёсць і велізарны айчынны вопыт. Так, напрыклад, пасля адмены прыгоннага права ў Расіі ў 1861 годзе памешчыкі былі пазбаўлены права быць выбранымі ў састаў органаў валаснога самакіравання, удзельнічаць у іх выбранні, аказваць на іх які-небудзь іншы патрыманіяльны ўплыў. У першыя гады савецкай улады састаў мясцовых Саветаў часта перавыбіраўся як адкрытым, так і тайным галасаваннем. Можна абмежаваць займанне кіруючых пасад у Савеце не больш як двума тэрмінамі запар і г.д.

Прычыны, якія дыктуюць захаванне мясцовай прадстаўнічай улады, выклікаюцца шматлікімі культурнымі, грамадскімі, эканамічнымі і іншымі патрэбнасцямі, якія яны закліка765 задавальняць. Возьмем, напрыклад, сельскія школы. Ці можа кіраўнік мясцовай адміністрацыі ажыццявіць рамонт ці будаўніцтва новай школы, арганізаваць падвоз дзяцей у школу, наладзіць ім гарачае харчаванне, забяспечыць жыллём настаўнікаў без жывой зацікаўленасці і ўдзелу самога насельніцтва, якое пражывае на дадзенай тэрыторыі? Бо яму скажуць: "Ты ўлада, табе і вырашаць". А вось калі гэтыя функцыі знаходзяцца ў падпарадкаванні мясцовага насельніцтва, мясцовай улады, якую выбірае насельніцтва, то адносіны людзей, несумненна, іншыя. Прадстаўніку адміністрацыі не пад сілу ўадзіночку вырашаць мясцовыя праблемы. Вырашэнне мясцовых праблем з'яўляецца магчымым толькі з дапамогай і ўдзелам самога насельніцтва, яго прадстаўнічых органаў.

Саветы як прадстаўнічыя органы мясцовага самакіравання маюць перавагу ў параўнанні з прадстаўнікамі мясцовай адміністрацыі ў справе задавальнення мясцовых патрэбнасцей. Дэпутаты, насельніцтва як падаткаплацельшчыкі будуць зацікаўлены ў задавальненні першачарговых патрэб і патрэбнасцей тэрыторыі, у рацыянальным і эканомным расходаванні сродкаў. Саветы дэпутатаў валодаюць здольнасцю акумуліраваць у сабе дадатковыя фінансавыя рэсурсы тэрыторыі. Дэпутаты заўсёды прыслухоўваюцца да грамадскай думкі, таму што яны пастаянна адчуваюць за сабой кантроль сваіх выбаршчыкаў. Прадстаўнікі ж адміністрацыі на месцах сталі б задавальняць патрэбнасці насельніцтва шаблонна, без уліку мясцовых умоў, без узгаднення з насельніцтвам, таму што яны імі не выбіраюцца і ім не падпарадкоўваюцца. Чыноўнік вырашае самастойна, якія справы неабходна разглядаць на мясцовым узроўні ў першую чаргу, і дзейнічае па інструкцыі, зацверджанай зверху.

Калі народ не будзе мець магчымасці прымаць удзелу ў вырашэнні мясцовых праблем, не будзе мець права адстойваць свае грамадскія інтарэсы, то ён павінен разлічваць на волю лёсу, стане апатычным і абыякавым да ўсяго, што адбываецца, пастараецца стаць утрыманцам дзяржавы і пачне патрабаваць розныя льготы і перавагі. Саветы як прадстаўнічыя органы мясцовага самакіравання неабходна захаваць, можна таксама адначасова ўзмацніць прэзідэнцкую вертыкаль улады на месцах, раздзяліўшы дакладна іх кампетэнцыю, але з умовай, што яны абавязаны ўзаемадзейнічаць пры вырашэнні мясцовых праблем і надзелены правам кантраляваць адна адну. Самакіраванне з'яўляецца магутным сродкам падтрымкі цэнтральнай улады.

Ліквідацыя мясцовых Саветаў магла быць буйной нацыянальнай і палітычнай памылкай, незаконна спыніць пераемнасць дзяржаўнай улады на мясцовым узроўні, прывесці да страты набытага вопыту ў самакіраванні, аднавіць які нялёгка. Прыкладам таго з'яўляюцца нашы земствы дарэвалюцыйнага часу, ліквідаваныя савецкай уладай. А менавіта земствы мелі вялікія заслугі ў галіне народнай адукацыі, аховы здароўя, паляпшэнні мясцовых шляхоў зносін, садзейнічалі мясцоваму земляробству, гандлю і прамысловасці і г.д. Мясцовыя Саветы неабходна трансфармаваць у органы мясцовага самакіравання. Усюды, якую б дзяржаву мы ні ўзялі, імкнуцца захаваць і развіць мясцовае самакіраванне, яно з'яўляецца фундаментам дзяржавы, які дапамагае ёй выстаяць у час любых знешніх і ўнутраных узрушэнняў. Велізарнае значэнне мае самакіраванне і для грамадзян. Кіраванне насельніцтва рознымі галінамі мясцовага грамадскага жыцця развівае творчую ініцыятыву народа, разнявольвае яго. Удзел народа ў самакіраванні выхоўвае грамадзян у духу свабоды і адказнасці за свае дзеянні, умацоўвае законнасць у грамадстве, прывівае пачуццё павагі да правоў і свабод іншых грамадзян.

Нельга таксама адмаўляць і тое, што пасля прыняцця новай Канстытуцыі, дзейнасці Канстытуцыйнага суда Рэспублікі Беларусь у народа прыкметна павысіўся ўзровень прававой свядомасці, ён рэальна атрымаў правы і свабоды, у тым ліку правы на грамадскую ініцыятыву і самадзейнасць. Удзел народа ў кіраванні з'яўляецца краевугольным каменем дзеючай Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. Трэба памятаць, што адзінай крыніцай дзяржаўнай улады ў Рэспубліцы Беларусь з'яўляецца народ (арт. 3 Канстытуцыі).

Валерый КАДАУБОВІЧ.

ВЫ НЕ ЧУЛІ?

У эфіры — тэлекампанія "Мінск"

Падзея, пра якую так доўга гаварылі лідэры недзяржаўнага тэлебачання, адбылася. Беларуская тэлекампанія "Мінск" ужо другі тыдзень вядзе перадачы праз спадарожнік на Заходнюю Еўропу, еўрапейскую частку СНД, поўнач Афрыкі. Пра нас даведваюцца ўсё новыя дзяржавы.

З дырэктарам тэлекампаніі "Мінск", Прэзідэнтам Беларускай асацыяцыі недзяржаўнага тэлебачання (БАНТ) Мікалаем Ігнаценкам гутарыць Валерый Калеснікаў.

— Мікалай Іванавіч, віншую з выхадам тэлекампаніі "Мінск". Безумоўна, гэта гістарычная падзея ў жыцці рэспублікі, якая павінна ўзняць яе міжнародны прэстыж. Раскажыце пра праект і першыя крокі работы ў эфіры.

— Праект рэалізуецца навукова-вытворчым аб'яднаннем "Окта". А ў тым, што ён пачаў ажыццяўляцца, заслуга генеральнага дырэктара Канстанціна Барoдкі. Аб узроўні навуковай прапрацоўкі гаворыць той факт, што на мінулым тыдні ў "Окту" з Масквы прыязджаў акадэмік Віктар Міхайлавіч Быкаў — свяціла сусветнай навукі, які таксама ўдзельнічае ў рэалізацыі праекта. І, дарэчы, акадэмік разам з кіраўніцтвам "Окты" быў прыняты з гэтай нагоды ў Міністэрстве сувязі і інфарматыкі міністрам Уладзімірам Іванавічам Ганчарэнкам. Так што ацэнка экспертамі дадзена высокая і ў Беларусі, і за мяжой.

Цяпер пра першыя вынікі работы ў эфіры. Безумоўна, выхад тэлекампаніі "Мінск" у эфір — падзея неардынарная. Мы ўжо атрымалі дзесяткі званкоў і факсаў з-за мяжы. Цікавяцца інфармацыяй аб тэлекампаніі, прапануюць супрацоўніцтва. Цікава, што іншы раз прыходзіцца доўга растлумачваць, што ёсць Беларусь і што Мінск гэта сталіца краіны. Часта тэлефануюць эмігранты, якія жывуць у Ізраілі, Германіі, віншуюць, радуюцца за нас. З'яўляецца гордасць за беларускую дзяржаву.

— Які расклад і рэпертуар праграм?

—Зараз мы рыхтуем невялікія інфармацыйныя перадачы пра Беларусь. Аснова эфірнай сеткі — тэлепраграмы, фільмы СНД, сярод якіх і фільмы пра рэспубліку. Працуем у эфіры штодзень з 18.00 да 24.00 па маскоўскаму часу.

— Як тэхнічна ажыццяўляецца вяшчанне?

— Пакуль вяшчаем з тэлепорта ў Дубне, гэта пад Масквой. Адтуль сігнал ідзе на штучны спадарожнік Зямлі "Гарызонт", а далей трансліруецца на тэрыторыю, указаную на малюнку.

— Значыць, вы будзеце залежаць ад тэлепорта пад Масквой?

— Толькі на першым этапе. У трэцім квартале 1995 года мы плануем завяршыць будаўніцтва свайго тэлепорта пад Мінскам, адкуль і будзе весціся трансляцыя. Пытанне аб яго будаўніцтве абмяркоўвалася на мінулым тыдні ў Міністэрстве сувязі і інфарматыкі.

— Але ж гэта звязана з затратамі, якія складаюць некалькі мільёнаў даляраў...

— Я ўжо казаў пра высокі навуковы ўзровень праекта. Фінансавае абгрунтаванне праекта таксама зроблена на адпаведным узроўні. Праект рэнтабельны і акуплены.

— Мікалай Іванавіч, ці не адаб'ецца на БАНТ сумяшчэнне вамі яшчэ і абавязкаў дырэктара ТК "Мінск"?

— Я думаю, не адаб'ецца, а яшчэ і дапаможа. Тэлекампанія "Мінск" выкарыстоўвае толькі ліцэнзійныя праграмы, набытыя законным шляхам. Члены БАНТ, гэта значыць усе самыя буйныя вяшчальныя недзяржаўныя станцыі, змогуць прымаць спадарожнікавую праграму і выкарыстоўваць яе. Такім чынам, колькасць выкрадзеных і незаконна набытых праграм у Беларусі рэзка знізіцца. А ў выніку — міжнародны прэстыж.

НАБАЛЕЛА

Чалавек у калясцы

Спыніся, жыццё! Спыніся хоць на хвіліну , каб мы маглі лепей разглядзець цябе з усіх бакоў, каб змаглі парадавацца тваёй шматкаляровасці , каб стала нам крыху сорамна за сябе і за свае ўчынкі.

Іду я нядаўна па праспекце , сыплецца з неба дробны сняжок.І раптам бачу: два хлопцы з чагосьці смяюцца , і так ім весела , хіба што пальцамі не паказваюць у той бок.Ну , добра , калі ім так смешна , можа і мне туды паглядзець.І я парадуюся. Азірнулася я і бачу: па самай праезнай частцы , збоку ад непасрэднага руху коціць сабе чалавек у інваліднай калясцы .

Хлопцы ўжо даўно забыліся пра яго , разглядваюць нешта занадта цікавае ў вітрыне кіёска, а я азірнулася яшчэ раз: чалавек працягвае свой шлях . Коціць і коціць , не спяшаючыся, спыніўся на момант, каб раскурыць цыгарку , і зноў далей..

А міма праносяцца іншамаркі, і людзі азіраюцца і паціскаюць плячыма . А мне чамусьці стала холадна і захацелася плакаць ...

Крысціна КУРЧАНКОВА.

ЗВАНОК НА ЎРОК

Дружны, творчы калектыў педагогаў працуе ў сярэдняй школе пасёлка Ленінскі Жабінкаўскага раёна. Менавіта неардынарны падыход да навучальнага працэсу даў магчымасць школе стаць упоравень з гарадской. Тут больш за 30 працэнтаў выпускнікоў паступае ў ВНУ рэспублікі.

Фота Рамана КАБЯКА, БЕЛІНФАРМ.

Сто артыкулаў

ФАДЗЕЙ

САФРОНЕНКА Барыс Эдуардавіч, журналіст, нарадзіўся ў 1954 годзе ў Мінску. Скончыў Белдзяржуніверсітэт, пастаянны аўтар нашай газеты.

Фадзей Бенядзіктавіч Булгарын, пісьменнік, якога, бясспрэчна, лаюць больш за іншых. Вось ужо сто пяцьдзесят гадоў не спыняецца паток адмоўных, уніжальных, а часта і зневажальных характарыстык у яго адрас: агент царскай ахранкі, душыцель маладых талентаў, ініцыятар цкавання агульнапрызнаных талентаў, бяздарны літаратар, чалавек без усялякіх прынцыпаў і пераканнняў, — прыклады такіх водгукаў можна множыць і множыць.

А, між тым, усе гэтыя філіпікі ў адрас пісьменніка зусім не вяжуцца з некаторымі агульнапрызнанымі фактамі. Напрыклад, з тым, што бессмяротны А.С. Грыбаедаў лічыў Булгарына сваім лепшым сябрам, менавіта яму, а не каму іншаму, ён даверыў рукапіс "Гора ад розуму", ад'язджаючы ў Персію, адкуль ужо не вярнуўся. Менавіта Булгарын упершыню выдаў гэту камедыю пасля смерці аўтара, а пры яго жыцці друкаваў фрагменты з яе, а пасля напісаў біяграфію аўтара "Гора ад розуму", першую і адну з лепшых, што было агульнапрызнана, па багаццю і выверанасці фактычнага матэрыялу. Ніхто іншы, як А.С.Пушкін, пазней недружалюб Булгарына, пісаў у 1824 годзе, што Фадзей Бенядзіктавіч належаў "да малой колькасці тых літаратараў, ганьбаванні і пахвалы якіх могуць і павінны быць паважанымі. А як звязаць сцвярджэнні аб бяздарнасці Булгарына з фактам, што яго кнігі пры жыцці карысталіся найвялікшай папулярнасцю народа. Скажам, раман "Іван Выжыгін", які быў адразу пасля выхаду з друку перакладзены на французскую, англійскую, нямецкую, італьянскую, шведскую, польскую і яшчэ сем моў, чаго да Ф.М.Дастаеўскага і Л.М.Талстога не ўдастойваўся ніводны рускі пісьменнік, уключаючы і А.С.Пушкіна. Замежных перакладчыкаў, якія жылі ў розных краінах, царская ахранка не магла прымусіць працаваць.

Булгарын быў чалавекам неардынарным. Таму і ацэнкі яго жыцця і творчасці неардынарныя, адлюстроўваюць, няхай нават падсвядома, раздражнёнасць даследчыкаў, якія прывыклі ўсіх і ўсё ў літаратуры рэгламентаваць, да асобы, што ні пад якія рэгламенты не павінна трапляць.

Яго бацька Бенядзікт (Венядзікт) — беларускі дваранін, пражыў даволі бурнае, поўнае прыгод і здарэнняў жыццё. Спачатку ён быў ляснічым у прадвадзіцеля дваранства Слуцкага павета А.І.Непакойчыцкага, а потым служыў у вельмі багатых магнатаў Радзівілаў для аказання розных канфідэнцыяльных паслуг, а жыў на хутары Перышава Слуцкага павета Мінскай губерні, дзе ў 1789 годзе і нарадзіўся Фадзей.

Яшчэ задоўга да нараджэння сына Бенядзікт Булгарын у прыпадку шаленства забіў рускага генерала Воранава, які кватараваў у яго доме, за што быў прыгаворaны да вечнай ссылкі ў Сібір, дзе, паводле афіцыйных звестак, і скончыў свае дні. На самай жа справе Радзівілы, велізарнае багацце якіх дазваляла ўсё, перапраўлілі Бенядзікта з сібірскай тайгі прама ў Нясвіж, дзе пан Станіслаў Радзівіл даў "нябожчыку" чарговае канфідэнцыяльнае даручэнне — ні многа, ні мала, выкрасці на поўдні Расіі вядомую авантурыстку XVIII стагоддзя князёўну Тараканаву, якая разлічвала, як уяўная дачка Лізаветы І, заняць расійскі прастол. Бенедыкт Булгарын з загадам справіўся, вывез князёўну Тараканаву ў Італію. Далейшыя падзеі, без усякага ўпамінання імя беларускага шляхціча выкладзены ў шырока вядомым рамане Данілеўскага, гістарычным эсэ Мельнікава-Пячэрскага, а таксама ў творах іншых аўтараў. Нагадаю: вельмі абаяльны Аляксей Арлоў па дамоўленасці з Кацярынай ІІ выкраў прэтэндэнтку на трон, яшчэ зладзейку і спакусіў. Расійская Імператрыца за гэта ласкава прыняла Аляксея Арлова, што не перашкодзіла магутнай неўзабаве змяніць яго на іншага фаварыта. Значна менш вядома, што Станіслаў Радзівіл быў незадаволены тым, што Бенядзікт Булгарын упусціў у Італіі князёўну Тараканаву і праз некаторы час, пры зручным выпадку, стараючыся быць у добрых адносінах з расійскімі ўладамі, выдаў ім забойцу генерала Воранава. Без асаблівага шуму таго павесілі па прыгавору Нясвіжскага суда. Але гэта не перашкодзіла жонцы Бенядзікта перабрацца з пяцігадовым тады Фадзеем у Пецярбург, а яшчэ праз некалькі гадоў, у 1798 годзе, аддаць хлопчыка ў Сухапутны кадэцкі корпус. Пасля заканчэння навучання маладога афіцэра назначылі ў Кіеўскі ўланскі полк. Але з-за лішняй вагі Фадзея Булгарына адлічылі і перавялі ў пяхотны полк. Потым быў Ямбургскі драгунскі. Ён прымаў удзел у вайне супраць Напалеона ў Прусіі ў 1807 годзе. Ваенная кар'ера наладзілася і ішла нядрэнна. Ён нават атрымаў ордэн, але, будучы маладым, Фадзей Булгарын пачаў пісаць сатырычныя вершыкі на шэфа свайго палка вялікага князя Канстанціна. А той і ад сталых сенатараў крытыкі не выносіў, не тое што ад неспрактыкаванага юнака. Перавялі Булгарына ў правінцыю, а перад нашэсцем Напалеона яго наогул, згодна з вынікамі атэстацыі, адхілілі ад службы.

Сатырычныя вершы на ваенную тэматыку, і найбольш вострыя, пісаў, напрыклад, і Дзяніс Давыдаў. Але ў таго і званне было вышэйшае, і сваякоў уплывовых больш, і маёнтак багаты, куды ўваходзіла, напрыклад, вёска Барадзіно пад Масквой. Так што ў арміі Давыдаў застаўся, у званнях павышаўся, а Фадзей Булгарын вымушаны быў пераканацца, што дарогі да ваеннай кар'еры ў рускай арміі яму няма. Не стаў прабіваць ілбом сцяну ваеннага бюракратызму, а ўспомніў, што ён шляхціч, паехаў у Варшаву, і, паводле яго ўласных слоў, "захацеў палятаць за белымі арламі (польскі герб) і пашукаць незалежнасці айчыны". У тых абставінах незалежнасць гэта звязвалася з імем Напалеона. Ваяваў Булгарын у саставе Польскага легіёна ў Іспаніі, здзейсніў у складзе напалеонаўскіх войск шматпакутны паход у Расію. Ужо адно гэта можа пахіснуць далейшыя абвінавачанні Булгарына ў адсутнасці ўсялякага патрыятызму. Іншая справа, з цягам часу змяніліся яго асабістыя погляды на рускае самадзяржаўе. І гэту перамену цалкам можна растлумачыць. Пасля краху Напалеона не адбывалася ніякіх рэпрэсій у адносінах да беларусаў і палякаў, якія ваявалі на яго баку. У 1816 годзе Аляксандр І аб'явіў ім усім амністыю.

Сама па сабе гэтая амністыя можа моцна пахіснуць сцвярджэнні, якія ўнушаліся са школьнай парты, аб нібыта бяздушных тыпова каланізатарскіх адносінах Расіі да Польшчы. Можна яшчэ ўспомніць, што рускі цар падарыў польскай тэрыторыі сваёй імперыі Канстытуцыю, палажэнні якой на астатнюю Расію не распаўсюджваліся, гэта значыць, зрабіў Польшчу самай свабоднай часткай сваёй дзяржавы. Знамянальны і той факт, што намеснікам Польшчы Аляксандр хацеў бачыць спачатку зусім не свайго брата Канстанціна, А Тадэвуша Касцюшку. Будучы ў Парыжы, Імператар даў яму аўдыенцыю і нават загадаў варце палаца аддаваць яму фельдмаршальскія ўшанаванні. Касцюшка сам адмовіўся ад намесніцтва, атрымаўшы адмоўны адказ на пытанне: ці будзе аднаўлена Польшча ў ранейшым выглядзе, як да першага яе падзелу. Да Касцюшкі меў яшчэ прыхільнасць Павел І, які вызваліў яго з даволі мяккай ссылкі і ўзнагародзіў пры ад'ездзе з Расіі грашыма, коньмі і футрам з царскага пляча.

Сённяшнія ж палітызаваныя гісторыкі паказваюць Касцюшку як пакутніка, ухіляючыся ад усебаковай ацэнкі славутага змагара. Сапраўдны ж партрэт Касцюшкі можа быць толькі шматфарбным, адпавядаючым складанаму часу, у які давялося яму жыць. Постаць героя, намаляваная адной нават самай яркай фарбай, скажае сапраўдную сутнасць, выклікае недавер. Каму патрэбна такая паслуга?

Само па сабе ўсплывае ў памяці і як прымалі ссыльнага Адама Міцкевіча ў Пецярбургу, а потым на месцы "ссылкі" — на чарнаморскім узбярэжжы Крыма.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

ШУКАЙЦЕ ПРАЗ МАСКВУ

"Ці дзейнічае ў рэспубліцы Інюркалегія?

І.КУРЫЛА, Віцебская вобл."

Пошукам прапаўшых родных за мяжой заўсёды займалася Інюркалегія. Але пасля распаду СССР і аб'яўлення незалежнасці былымі рэспублікамі ўскладніўся і без гэтага нялёгкі пошук страчаных родных. Аднак кансультацыі па пошуку людзей па-ранейшаму аказваюцца ў Маскве. Сёння гэтай нялёгкай справай займаюцца чатыры спецыялісты, якія вядуць адпаведна наступныя рэгіёны свету: ЗША, Канада, еўрапейскія краіны (сюды ўваходзяць і астатнія рэгіёны), былыя рэспублікі СССР.

На жаль, такія паслугі па тэлефоне выключаны. Неабходна асабістая размова з адвакатам і вызначаная аплата. Каштуе гэта па-рознаму, у залежнасці ад узроўню вашых даходаў і інфляцыі. У сярэднім гэта можа абысціся ў 10—15 тысяч расійскіх рублёў (паводле звестак на пачатак чэрвеня).

Інюркалегія размяшчаецца ў Маскве па адрасу: вул. Цвярская, 5, станцыя метро "Ахотны рад".

МАГАЗІН ЗА ПАКУПНІКА НЕ АДКАЗВАЕ

"Падлеткі ўзялі з дому немалую суму грошай і без дазволу бацькоў купілі два матацыклы. Адзін з іх адразу разбілі, бо не ўмелі ім кіраваць. Правоў на кіраванне ў іх таксама не было. Ці меў права магазін прадаваць непаўналетнім матакцыклы?

С.КАЛЕСНІК, г.Баранавічы."

"Правілы продажу", зацверджаныя ўрадам, якіх-небудзь узроставых абмежаванняў пры куплі матацыклаў не прадугледжваюць. Пакупнік не абавязаны прад'яўляць і вадзіцельскае пасведчанне. Але, каб кіраваць транспартнымі сродкамі, грамадзянін абавязаны зарэгістраваць яго ў ДАІ па месцы жыхарства. Правіламі рэгістрацыі і ўліку аўтамотатранспартных сродкаў дазволена кіраваць матацыклам з 16-гадовага, а аўтамашынай — з 18-гадовага ўзросту.

СВЯТАРЫ–БІЗНЕСМЕНЫ?

"Ці можа праваслаўны святар займацца бізнесам?

С.ЦЯРЭШКА, Капыль".

Праваслаўная рэлігія забараняе сваім святарам даваць грошы на працэнты, трымаць піцейныя дамы, а таксама займацца любой дзейнасцю для асабістага ўзбагачэння, паведамілі нам у Мінскім Епархіяльным упраўленні. Паколькі сёння многія праваслаўныя прыходы знаходзяцца ў цяжкім становішчы, святарам прыходзіцца, кажучы пасвецку, "круціцца". Існуе ў праваслаўі яшчэ і такая забарона: забараняецца адначасова служыць у храме і быць акцёрам ці жанатым з актрысай. Бо пераўвасабленне ці "лицедейство" псуюць душу чалавека. Святар жа павінен быць цнатлівым.

ЁСЦЬ ТАКАЯ ПРАФЕСІЯ!

"Колькі атрымлівае кілер і ці часта іх забіваюць?

С.ЛОБАЧАЎ, г.Брэст."

Як нам удалося высветліць з неафіцыйных крыніц, работа наёмнага забойцы аплачваецца ў залежнасці ад складанасці задання і складае ад 5 тысяч да 100—200 тысяч даляраў. Але ж "паталок" узнагароды можа быць яшчэ вышэйшым. Напрыклад, калі забойства ажыццяўляецца па палітычных матывах. У такіх выпадках шанцы забойцаў застацца ў жывых, як гаворыцца, раўняюцца нулю. У цэлым жа прафесійны кілер не вельмі рызыкуе сваім жыццём, выконваючы "заказ". На думку спецыялістаў з МУС Рэспублікі Беларусь, лічба загадзя прыгавораных да смерці кілераў не перавышае адной дзесятай працэнта. Што датычыць правасуддзя, то, улічваючы нізкую раскрывальнасць заказных забойстваў, кілеру часцей за ўсё ўдаецца пазбегнуць пакарання.

ШАКАЛАД СУПРАЦЬ СТРЭСУ

Ці праўда, што шакалад можа быць сродкам барацьбы са стрэсам?

С.АКУЛІК, Нясвіж".

У апошні час у Францыі рэзка павялічылася ўжыванне шакаладу. Паводле даных спецыялістаў, узмоцненае паяданне шакаладу можа, сапраўды, быць адным са сродкаў барацьбы са стрэсам. У 1992 годзе сярэдні француз з'ядаў 4 кілаграмы 800 грамаў шакаладу, у мінулым — 5 кілаграмаў 900 грамаў. А за апошнія 10 гадоў ужыванне гэтага салодкага прадукту ўзрасло на 70 працэнтаў.

Спробы пазбавіцца ад стрэсу з дапамогай шакаладу назіраюцца не толькі ў Францыі. Павялічыўся яго экспарт за межы краіны. Спецыялісты заўважылі, што павялічылася ўжыванне шакаладу дарагіх гатункаў. Для барацьбы са стрэсам французы выкарыстоўваюць не толькі шакалад, але і цукеркі. Асабліва ўзрасло ўжыванне ледзянцоў, што, як лічыцца, дапамагае змагацца з курэннем.

Рубрыку вядзе Святлана КУЛІКОВА.

АДАМ І ЕВА

Усё ў парадку, Танька?

□ Ала ЗЕНЧАНКА

Мы сядзелі з сяброўкай у кафэ і пілі каву. Моўчкі — у яе не было настрою размаўляць. На сок і бутэрброды грошай, як заўсёды, не хапіла. "Ат, — яна абыякава махнула рукой і палезла ў кішэню джынсаў, — разлічымся вось гэтым". На стол паляцела пакамечаная "зялёная" пяцёрка. У адказ на мой, мякка кажучы, здзіўлены позірк яна сумна ўсміхнулася: "Хочаш, раскажу гісторыю пра Папялушку, якая, каб стаць прынцэсай, пераступіла цераз забароненую рысу? Слухай...".

"З васьмі гадзін, як ты ведаеш, я на рабоце. Раніцай я добрая, уважлівая, таму і любяць мяне мае дзеткі. У маім уяўленні выхавальніцы цяжка быць іншай. Калегі, натуральна, нічога пра мяне не ведаюць, хоць працую я ўжо тры месяцы. Іх меркаванні аднадушныя: "Такая дачка — гонар для бацькоў".

Але канчаецца працоўны дзень, і...

Прыходжу дадому стомленая — з ног валюся. Толькі паспела зняць боты — званок. Ну, канешне, першым будзе Ахмед.

— Алё! Танька! Усё ў парадку? Тады, як заўсёды, у "Каменным госці". Чакаю.

Іду ў ванну — прыемны душ. Скрозь шум вады зноў чую званок. Цяпер не здагадацца, хто наступны.

— Алё! Малыш? Стамілася? Не?! Ты не забылася, які сёння дзень? (Пазнаю голас Валеры). Мая "законная" ў бацькоў... Дык да сустрэчы?

Потым яшчэ і яшчэ званкі. "Зброю" — у бой! Дарагая касметыка, уборы, каштоўнасці — усё ідзе ў ход. І са сціплай, начытанай дзяўчыны паступова вымалёўваецца, выпісваецца сярэдняга росту, з доўгімі нагамі, з раскошнай грывай валасоў, з доўгімі пазногцямі і вейкамі, з ледзь пагардлівай усмешкай маладая прыгожая жанчына. Мне прыемна бачыць, як погляд пад уздзеяннем касметыкі ператвараецца ў задзірлівы і нахабны. Як паходка робіцца ўпэўненай і гуллівай. Унутры быццам бы таксама пераставілі пласцінку. А стомленасць як рукой зняло.

Увечары спыняю таксі. Называючы рэстаран, ведаю — не адмовяць. За такіх жа плацяць звычайна звыш "таксы".

...Я зноў уваходжу ў асветленую залу. Іду павольна, каб кожны "столік" мог мяне добра разгледзець — нехта ж з іх сёння будзе плаціць. Лаўлю прывітальны гул з "цёмнага кутка" — там столікі тых, хто вярнуўся з "месцаў не столь аддаленых". Адмовіцца ад брудэршафта — значыць, пакрыўдзіць кліентаў. Бакалы два-тры шампанскага — і я працягваю свой шлях. Вось столік багатых бізнесменаў. Ківаюць, таксама пазналі. Урэшце, я на месцы. Дружнае "ура" маіх "сяброў" сведчыць аб тым, што яны ўжо чакаюць. Шампанскае і гарэлка льюцца ракой, гучаць тосты за маладосць, за прыгажосць, за сустрэчу...

Праз гадзіну ўсе афіцыянты п'юць за мяне. "Лысы" засыпае стол зялёнымі "стольнікамі"... Часам уяўляю, з якой зайздрасцю мае былыя аднакурсніцы назіралі б за гэтым, калі хрусткія даляры роўнай сцежачкай выкладваюцца перад табой.

Час ляціць, наш балаган зачыняецца. І мы, выходзячы з рэстарана, садзімся ў машыны. Ленка паехала з Ахмедам. Я ж сёння засталася з Валерам. З ім добра. Нават у сшытку, куды я ўпісваю па чарзе мужчын (каб не забыцца, калі і з кім, і хто колькі даў), ён выдзелены як суперпартнёр. У нас ёсць яшчэ час — дома я павінна быць да 12 гадзін.

Голыя ногі тонуць у пушыстым дыване, па пакоі разліваецца мяккі свет, выхопліваючы шырокую тахту і сапраўдны балдахін, прывезены з чарговай паездкі ў Афрыку. Тут бы жыць-пажываць. Але ў мяне толькі дзве гадзіны...

Калі Валера падвозіць мяне да дома, лаўлю сябе на думцы, што ведаю, пра што ён зараз загаворыць: "Малышка, табе патрэбны грошы?". Атрымаўшы ў адказ "не", яны звычайна плацяць. Грошы даюць па некалькіх прычынах. Першая: не дасі, у наступны раз паеду з іншым. Другая: у ролі дабрадзея любіць выступаць кожны. Трэцяя: адкупаюцца за маральныя пакуты (сэрцы ж нашы не каменныя).

...Сёння — серада. Засталіся чатыры дні — і будзе нядзеля. Прыедзе мой Дзімка. Ён — каханы і адзіны, клапатлівы, бескарыслівы і пяшчотны. Здаецца, як даўно гэта было: практыка ў ваенным шпіталі. І ён заўсёды гатовы прыйсці на дапамогу. Сустракаў і праводзіў, у бальніцы ад мяне не адыходзіў. А калі выпісаўся — пачаліся пісьмы, сустрэчы, званкі...

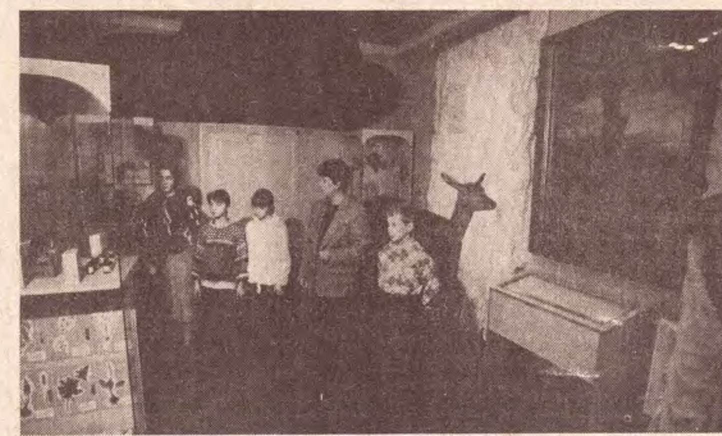
Мы нешта плануем на будучыню. Дакладна ведаем, што вяселле адгуляем, як толькі Дзіма вернецца на "гражданку". Але ўсё часцей робіцца страшна: ці змагу я забыць пра мінулае жыццё? Пастаянна прыгадваю словы старэйшай "калегі": не лезь ты, Танька, у гэты бруд! Так засмокча — не выкараскаешся!". Канешне, хочацца пра ўсё забыць. Але надыходзіць час — і зноў не хапае грошай на касметыку, таксі, калготкі. Не хапае поглядаў "ніжэй спіны". Нестае страсцей, захапляльнага жыцця дзяўчынкі з рэстарана. І зноў гляджуся ў люстэрка, а рука як бы выпадкова цягнецца да яркай памады, а ў вачах запальваецца агонь.

У свае дваццаць я ведаю тое, пра што не здагадваюцца некаторыя 35-гадовыя жанчыны.

Але зараз думаю толькі аб тым, што днямі прыязджае Дзімка...".

* * *

Я сказала ёй, што вельмі хацела б пазнаёміцца з Дзімам. І зусім не для таго, каб зазірнуць у чужую тайну, а для таго, каб пажадаць яму і сваёй сяброўцы вялікага і светлага пачуцця...

Абнавілася экспазіцыя аддзела прыроды Мазырскага краязнаўчага музея. Так, напрыклад, тут можна ўбачыць калекцыю матылькоў, якая налічвае больш за дзвесце відаў. Прадстаўлена на стэндах насенне розных траў і дрэў, а таксама яйкі больш чым 40 відаў птушак, якія водзяцца на Палессі. Сабраны тут і экспанаты, якія расказваюць пра экалагічныя беды, звязаныя з чарнобыльскай катастрофай.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БЕЛІНФАРМ.

РОДНАЕ СЛОВА

Гаворым па–беларуску

Зьміцер Санько "Малы руска-беларускі слоўнік прыказак, прымавак і фразем"

Тише едешь — дальше будешь — Хто ціха ходзіць, той густа месіць; Паволі едзеш — далёка станеш; Памаленьку далей зойдзеш; Памалу едучы, далей заедзеш.

Ум — хорошо, а два лучше того — Адна рада добрая, а дзве лепей; Галава добра, а дзве лепш; Адно вока бачыць далёка, а два — яшчэ далей; Што галава, то розум.

Упрямый, что лукавый: ни богу свечка, ни черту кочерга — Ганарлівы ды ўпарты — нічога не варты; Упартая каза ваўку на карысць.

У семи нянек дитя без глаза — Дзе нянек многа, там дзіця бязнога; Дзе багата нянек, там дзеці бязносыя; Дзе прыгляднікаў многа, там поспеху мала; Дзе кухараў шэсць, там няма чаго есць; Дзе багата гаспадыняў, там хата не меценая.

У страха глаза велики, да ничего не видят — Хто баіцца, таму ўвaччу двaіцца; Баязліваму страх у вочы лезе; У страха вялікія вочы; У страха вочы па яблыку.

Утопающий за соломинку хватается — Калі топішся, і за брытву хопішся (і за трэску хопішся); Хто топіцца, той і за вострую касу хопіцца; Як топішся, то й за меч ухопішся.

Утро вечера мудренее — Пераначуем, то болей пачуем; Пераначуем — лепей пачуем; Думай з вечара, а рабі зрання.

Федот, да не тот — Тая зязюля, ды не так кукуе; Саўка, ды не ў тых санках; Тая світа, ды налева пашыта; Той, ды не той; Тое, але не такое.

Хоть горшком назови, только в печь не сажай — Чым ні заві, абы хлебам кармі; Хоць мяне воўкам называй, толькі штодзень барана дай; Хоць гаршком называй, адно ў печ не стаўляй; Няхай бы чортам называлі, абы ў балота не гналі; Як хочаш мяне лай, адно цераз плот не пракідай.

Хрен редьки не слаще — І адно не мёд (не цукерка), і другое не рэдзька; Як там не смятана, так тут не сыроватка; Адно — гарачка, а другое — балячка; Лазня лазню ганіць, а абедзве ў гразі стаяць.

Худой мир лучше доброй ссоры — Лепей сем разоў змарыцца, як адзін раз пасварыцца; Лепей драўляная згода, чымся залатая сварка; Святы спакою, лепей з табою; Лепш недаеўшы, ды спакойна пасядзеўшы; Хоць не пышна, абы зацішна.

Цыплят по осени считают — Не лічы кветачкі ўвесну, а палічы ягадкі ўвосень; Па кветках яблыкаў не лічы; Не хваліся сеўшы, а хваліся з'еўшы; Не хваліся нажаўшы, а хваліся змалаціўшы; Не той хлеб, што на полі, а той, што ў гумне; Не хваліся травою, а хваліся сенам; Не хвалі каня трэцяга дня, а хвалі трэцяга году.

КІНААНОНС З 15 ПА 18 СНЕЖНЯ

"Паліцэйскі з Беверлі-Хілз-3" (ЗША) — Эдзі Мэрфі ў цудоўным камедыйным баевіку. Знаходзячыся ў Лос-Анжэлесе, паліцэйскі дэтэктыў раптам выяўляе, што гангстэры выкарыстоўваюць Дыснейленд для сваіх злачынстваў ("Кастрычнік", "Масква").

"Феафанія, якая малюе смерць" (Расія—ЗША) — страшная загадкавая гісторыя пра забойцу-пярэваратня і каханне прыгажуні-чарадзейкі. Рэжысёр В.Алейнікаў. ("Аўрора").

"Божае стварэнне" (кінастудыя "Глобус" пры ўдзеле Цэнтральнай кінастудыі імя М.Горкага) — С.Шакураў, З.Александрыдзі, Л.Ярмольнік у фільме пра норавы сённяшняй моладзі. У фільме здымаўся спявак С.Чалабанаў ("Мір").

Да 70–годдзя беларускага кіно

Творчая сустрэча з народным артыстам Рэспублікі Беларусь І.Дабралюбавым, рэжысёрам-пастаноўшчыкам і творчай групай фільма "Эпілог" — "Кастрычнік". 17 снежня ў 15.30. (бяспл.сеанс).— „Салют."

Сустрэча з творчай групай фільма "Кветкі правінцыі" (рэж. Дзмітрый Зайцаў) — "Кастрычнік" 15 снежня ў 18.30.

"Рэпартаж з казкі" (дак.фільм.)— "Масква" з 15 па 20 снежня.

"Мёд асы" (рэж. І.Волчак, сустрэча са стваральнікамі фільма) — "Аўрора". 15 снежня ў 14.50 (для дзяцей).

"Вогненны стралок". (Рэж. Н.Князеў, сустрэча з творчай групай) — "Партызан" 16 снежня ў 11.30 (бяспл. сеанс).

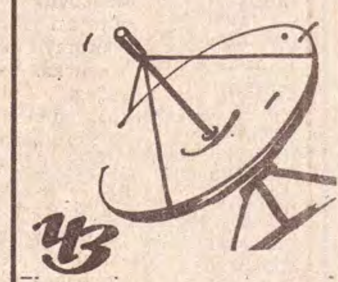
"Воля Сусвету" (рэж. Д. Міхлееў) — "Партызан". 14 снежня ў 12.00 (для дзяцей).

Сустрэча з рэжысёрам дакументальных фільмаў "Магдэбурскае права, або Малое падарожжа ў сярэднявечны беларускі горад", "Пад знакам Пагоні" — "Піянер". 14 снежня ў 15.00.

Сустрэча з рэжысёрам Л.Мартынюком, м/ф "Белае возера" — "Піянер". 15 снежня ў 13.00 (для дзяцей).

Сустрэча з рэжысёрам І.Волчакам, мультфільмы — "Піянер". 15 снежня ў 15.00.

"Ефрасіння Полацкая" (дак. фільм. рэж.А.Морава) — "Змена". 15-16 снежня ў 14.00.

У ЖЫВАЦЕ... МЕТАЛАЛОМ

Незвычайная аперацыя была зроблена аднаму з жыхароў Бухарэста.

Урачы дасталі з яго брушной поласці... 15-сантыметровыя нажніцы. Як высветлілася, медыкі "забылі" іх там 8 гадоў таму, калі рабілі пацыенту першую аперацыю.

Я. АРАФАТ БУДЗЕ БАЦЬКАМ

Старшыні Арганізацыі вызвалення Палесціны Ясіру Арафату ў хуткім часе давядзецца паўстаць у новай ролі.

На гэты раз у бацькоўскай. А ашчасліўціць палесцінскага лідэра, якому споўнілася ўжо 65 гадоў, яго 29-гадовая жонка.

ДУЭТ СЦІНГ – ІГЛЕСІЯС

Вядомы англійскі выканаўца Сцінг і іспанскі оперны спявак Хуліо Іглесіяс вырашылі папрацаваць разам і стварыць тым самым адзін з незвычайных дуэтаў.

Яны будуць выступаць з альбомам Сцінга "Nothing Like the Sun", у які, на думку ўсіх, увайшлі яго лепшыя песні.

У ЭСТЭФАН – ПАПАЎНЕННЕ

Поп–выканаўца Глорыя Эстэфан нарадзіла другое дзіця.

Маці давялося рабіць кесарава сячэнне. Яе муж, Эміліо Эстэфан, прысутнічаў пры родах і сам перарэзаў у немаўляці пупавіну. Пара вырашыла назваць дачку Эмілі-Мары, яна важыць 3,1 кг.

НЕ МОГУЦЬ УЗГАДНІЦЬ АЛІМЕНТЫ

Галівудскія зоркі Б.Рэйнальдс і Л.Андэрсан, скасаванне іх шлюбу да гэтага часу абмяркоўваецца прэсай, ніяк не могуць прыйсці да згоды па выплаце аліментаў.

Рэйнальдс павінен быў выплачваць былой жонцы, з якой застаўся 6-гадовы сын, штомесяц 15 тысяч даляраў, але ён звярнуўся ў суд з просьбай знізіць гэту суму да 7 тысяч. А Андэрсан, у сваю чаргу, настойвае на 17 тысячах.

У ЛОНДАНЕ– ПРЭМ'ЕРА

Праз 30 гадоў пасля першага з'яўлення на сцэне мюзікла "Олівер Твіст", лонданцы змогуць пабачыць новае шоу па матывах Чарльза Дзікенса.

Галоўную ролю ў ім будзе выконваць Джонатан Прайс, і прадзюсер лічыць, што шоу будзе самай значнай з'явай тэатральнага жыцця Лондана за апошнія гады.

СОРДЗІ Ў РОЛІ Д'ЯБЛА

Рэжысёр Э. Скола пачаў здымкі новай стужкі.

Яна атрымала назву "Раман пра няшчаснага юнака". А здымаецца ў ёй у ролі д'ябла Альберта Сордзі. Для 74-гадовага акцёра фільм стане 187-м.

"ДЗЮРАН" – НА ГАСТРОЛЯХ

У той час, як паклоннікі "Дзюран Дзюран" чакаюць выхаду новага альбома групы "Thank You" (ён з'явіцца ў наступным годзе), музыканты адправіліся ў турнэ па Амерыцы.

Іх старая песня "Hungry Like a Wolf" ("Галодны як воўк"), якая была напісана яшчэ ў 1982 годзе і якая, на думку музыкантаў, з'яўляецца лепшай з усяго напісанага імі раней, выконваецца кожны вечар з нязменным поспехам.

КУТОК МАСТАКА

Малюнкі В.САКОВІЧА.

– з гісторыі Беларусі –

БУЛГАРЫН

Увогуле, Фадзей Булгарын вярнуўся ў Пецярбург, ведаючы, што нават на бытавым узроўні, не тое што на ўрадавым, наўрад ці сустрэне там варожыя адносіны да сябе. І зусім у гэтым не памыліўся. Ён зблізіўся з пецярбуржцамі — польскімі і беларускімі інтэлігентамі, уступіў у "таварыства шубраўцаў" (па-польску — махляры) — гурток выкладчыкаў Віленскага універсітэта, які выпускаў нават сатырычную газету па-польску "Вулічныя ведамасці", пісаў у польскіх, што выдаваліся ў Расіі, а потым і рускіх часопісах і альманахах артыкулы, агляды, фельетоны, нават успаміны. Тады ж пасябраваў з Грыбаедавым, Рылеевым, Кюхельбекерам, Пушкіным, які ў дваццатыя гады мінулага стагоддзя, дарэчы, часта друкаваўся ў выданнях Булгарына.

Упершыню ўрад дазволіў былому афіцэру напалеонаўскай арміі выдаваць у 1822 годзе рускі "часопіс гісторыі, статыстыкі і падарожжаў" пад назвай "Северный архив". Праз тры гады ён выдае ўжо "Северную пчелу" — адзіную ў Расіі прыватную газету, якая мела права друкаваць палітычныя весткі. Яшчэ праз год ён мог пачаць выданне "Детского собеседника", а пазней расшырыў сваю выдавецкую фірму за кошт "Сына отечества", дзе раней вёў справы М.І.Грэч. Так утварыўся цэлы канцэрн.

Тады тры тысячы падпісчыкаў лічылася для часопіса лічбай выдатнай, што адзначала яго поспех у публікі. Столькі чытачоў мелі, напрыклад, "Отечественные записки" Краеўскага ў сярэдзіне 40-х гадоў, часопіс вельмі папулярны. А даволі вядомы "Москвитянин" меў усяго толькі 600 падпісчыкаў. Частка тыражу прадавалася на часовае чытанне ў бібліятэках і кандытарскіх. Гэтым карысталіся бедныя студэнты. Бо падпіска на год тоўстага часопіса каштавала 50-60 рублёў — месячны заробак настаўніка гімназіі. Лічылася, што часопісы існуюць для малой колькасці знатакоў, у сілу сваёй адукаванасці, як правіла, забяспечаных.

Булгарын даказаў, што на выданнях можна добра зарабіць, калі падысці да справы з камерцыйнага боку, зусім адкінуўшы ўяўленне аб каставасці літаратуры. Яго выданні па зместу адрозніваліся ад іншых. Тадышнія часопісы да Булгарына друкавалі, у асноўным, доўгія апісальныя вершы і паэмы, падрабязныя літаратурныя агляды, разважанні аб маралі і рэлігіі, напышлівыя, мала падобныя на праўду, а чалавеку з ніжэйшых слаёў і зусім незразумелыя апавяданні аб сентыментальным каханні, рамантычнай адзіноце, расчараванасці ў грамадстве, дзеянні якіх адбываліся амаль выключна ў вышэйшым свеце.

Фадзей Булгарын лічыў, што лепш друкаваць вершы зразумелыя і, па магчымасці, кароткія, агляд сучаснай літаратуры рабіў у выглядзе фельетонаў, не саромеючыся парадзіраваць творы іншых, а пра аўтараў паведамляў пікантныя падрабязнасці. Пры гэтым часам даходзіў да прамой лаянкі, што рабіла агляды больш чытальныя нават у асяроддзі мяшчан, чым нажыў кучу ворагаў сярод літаратараў. Замест рамантычных аповесцей прапаноўваў чытачу авантурныя раманы, дзе героі траплялі ў кожнай главе ў пераплёт, воляй пяра пераносіліся ва ўсе слаі грамадства. "Іван Выжыгін" — якраз узор такога рамана, праўда, залішне павучальны. Такія творы чыталіся і дваранамі, і рамізнікамі, і прыказчыкамі. Яго творы нагадвалі вядомы раней круцельскі раман Францыі і Іспаніі, але на рускім матэрыяле. Тады аналагаў таму ж "Івану Выжыгіну" сярод сучасных твораў расійскай славеснасці і знайсці нельга было. Адсюль — і пераклады на больш чым дзесятак моў і велізарны поспех у чытачоў.

Булгарын шчыра і адкрыта заявіў, што сваю выдавецкую дзейнасць будзе праводзіць адпаведна з патрэбамі ўрада, прапагандаваць вернасць прастолу і праваслаўю, любоў да Айчыны. Гэта была яго грамадзянская пазіцыя, а заадно добры камерцыйны ход, таму што ён забяспечваў выдаўцу поўную ўпэўненасць у падтрымцы зверху, у тым, што яго часопісы і газету ніколі не закрыюць (а апошняе сустракалася усюды). Да таго ж, у адрозненне ад пісьменнікаў арыстакратычных колаў, ён не мог інакш, чым дэманструючы адданасць, уваходзіць у кантакт з царом і яго акружэннем, сваяцкіх сувязей у яго не было. Яму даводзілася працаваць ва ўмовах, калі прамысловасць развівалася не за кошт свабоднай канкурэнцыі, а ў барацьбе за ўрадавыя прывілеі.

Так, ён пастаянна выступаў супраць рэвалюцыйных, канстытуцыйных і наогул ліберальных ідэй. Так, адкрыта дапамагаў ахранцы, дапамог, напрыклад, скласці слоўны партрэт Кюхельбекера, калі таго адшуквалі жандары, перыядычна складаў для III аддзялення ўласнай яго Імператарскай вялікасці канцыляры дакладныя запіскі аб стане спраў у рускай літаратуры. Але чаму служыць па перакананню ўраду — ганьба, а супраць урада доблесць? Таму што царскі ўрад быў дрэнным? Булгарын жыў і працаваў у час Мікалая І, паводле сцвярджэння бальшавіцкіх гісторыкаў, — самага рэакцыйнага цара. Тым не менш нельга назваць прыкладу, што з-за дрэннага водгуку Булгарына-літаратара пасадзілі ў казёмат ці павесілі. Усё гэта адбывалася на стагоддзе пазней пасля водгукаў масцітых, цяпер ушаноўваемых пісьменнікаў пра сваіх таварышаў па пяру. Аднак ні А.Фадзеева, ні А.Талстога, ні дзесяткаў іншых пісьменнікаў ніхто ў супрацоўніцтве з АДПУ не папракае так, як Булгарына ў супрацоўніцтве з царскай ахранкай. У час Фадзея Бенядзіктавіча жыхары Пецярбурга не дрыжалі ноччу ад страху перад арыштам, не прыслухоўваліся за фіранкамі, ці не едуць па бруку турэмныя карэты.

Крамольнымі паводзінамі і асабліва выказваннямі вызначаўся Лермантаў, прычым не патрабавалася тайнай агентурнай работы, каб гэта высветліць, бо паэт не таіўся. Але гэта нікольві не перашкаджала Лермантаву шырока друкавацца, а Булгарыну даць у "Северной пчеле" выдатны водгук пра "Героя нашага часу" і тым самым садзейнічаць распаўсюджанню рамана.

Іншая справа, пазіцыя Булгарына і ўзоры яго творчасці ў вачах многіх сучасных яму літаратараў былі адкрыта арыентаваны на нажыву. І гэта настройвала супраць яго немалое кола так званай літаратурнай арыстакратыі, уключаючы Пушкіна, Плятнёва, Баратынскага і многіх іншых. Булгарын вымушаны быў адбіваць чытацкую аўдыторыю ў людзей, якія рыначны поспех цанілі намнога менш, чым прыгожую форму, стылістычную апрацоўку, у пісьменнікаў вельмі таленавітых, але зусім не камерцыйных. І пачаліся ўзаемныя нападкі, у якіх Булгарын дазваляў сабе многа непрыгожага: ад плёткі, што афрыканскі продак Пушкіна быў куплены шкіперам за бутэльку рому, да бессаромнага сцвярджэння пасля смерці паэта: "Шкада паэта і вельмі, а чалавек быў паганы. Строіў з сябе Байрана, а прапаў, як заяц. Жонка яго, праўда, не вінавата. Ты (адрасат А.Старажэнка) ведаў фігуру Пушкіна. Ці можна было любіць, асабліва п'янага?"

Зрэшты, праціўнікі Булгарына таксама не саромеліся ў выразах. Пушкін, называў яго "Аўдзей Флюгарын", "Відок Фіглярын" "Галіаф Фіглярын" з намёкам на французскага бандыта, які стаў паліцэйскім, а таксама называў Булгарына "беглым салдатам", быў яшчэ параўнаўча далікатным. У яго былі намёкі і яшчэ больш вострыя. Скажам, такая эпіграма:

К Смирдину как не придёшь,
Ничего не купишь,
Иль Сеньковского найдёшь,
Или в Булгарина наступишь.

Гогаль таксама здзекаваўся: "Мне нават крытыка Булгарына прыносіць карысць, таму што я, як немец, здымаю плеўку з усялякай дрэні".

Трэба сказаць, што ў гэтай вайне Булгарын прайграў. Сённяшняя яго скандальная вядомасць — плён той прайгранай вайны. Затое ён выйграў у вайне камерцыйнай. Яго выданні многа гадоў выходзілі немалымі тыражамі і прынеслі яму велізарны капітал, такі, што ён змог купіць у саракавыя гады мінулага стагоддзя вельмі багаты маёнтак "Карпава" недалёка ад Дэрпта ў Эстоніі за 680 тысяч рублёў, ды яшчэ кучу грошай уклаў у добраўпарадкаванне гэтага маёнтка. Бездакорная работа на карысць урада прынесла яму да моманту выхаду ў адстаўку ў 1857 годзе чын правадзейнага стацкага саветніка, чацвёрты па Табелю аб рангах, роўны генерал-лейтэнантскаму. Памёр Булгарын у сваім маёнтку недалёка ад Дэрпта ў 1859 годзе, ва ўзросце сямідзесяці гадоў.

Рубрыку вядзе доктар гістарычных навук, прафесар Мікола КУЗНЯЦОЎ.

ПЕРАПІСКА

ДАВАЙЦЕ ПАЗНАЕМІМСЯ

"Пазнаёмлюся з дзяўчынай ва ўзросце да 20-ці гадоў, можна з дзіцем, якая згодна на пераезд.

Пра сябе: 20/170. Адукацыя сярэдняя спецыяльная, жыллём забяспечаны. Жыву 4-ы год адзін, таму што бацькі памерлі. Вельмі люблю слухаць музыку, чытаць кнігі, працаваць. Ненавіджу адзіноту.

Пісаць на адрас: 225155, Брэсцкая вобл., Пружанскі р-н, п/а Палонск, в. Куляны, д.74, Пракаповічу Валерыю".

"Пазнаёмлюся з хлопцам да 25-ці гадоў без шкодных звычак, які любіць дзяцей.

Пра сябе: 20 гадоў, невысокага росту, простая, добрая, па гараскопу Блізняты, ёсць сын, якому крыху больш чым год.

Адкажу на ўсе лісты з фота.

Адрас у рэдакцыі (абанент 56)".

"Малады чалавек (25/180) пазнаёміцца з дзяўчынай або жанчынай да 30-ці гадоў, можна з дзіцем, для стварэння сям'і.

Пра сябе: па характару добры, спакойны, клапатлівы. Сімпатычныы, па гараскопу Стралец, без шкодных звычак, разведзены, жыллём не забяспечаны. Пажадана фота.

Пісаць на адрас: 247270, Гомельская вобл., Рагачоўскі раён, в.Збораў, вул.Савецкая, 67-1. Ігару".

"Хачу пазнаёміцца з добрай і шчырай жанчынай для стварэння сям'і.

Пра сябе: 27/172, па гараскопу Рак. Па прафесіі трактарыст. Жыву разам з маці. Жанаты не быў. Матэрыяльна не забяспечаны.

Пісаць на адрас: 247248, Гомельская вобл., Жлобінскі р-н, Майскі с/с, в. Антонаўка. Мехаву Генадзю".

"Адзінокая жанчына (37/172), схільная да паўнаты, жадае пазнаёміцца з мужчынам (гаспадаром у поўным сэнсе слова), які не злоўжывае алкаголем, для стварэння сям'і.

Пра сябе: прыстойная, прыемнай знешнасці, працавітая (маю сваю гаспадарку). Жыву з бацькамі. Матэрыяльна і жыллём забяспечана, адукацыя вышэйшая.

Пісаць на адрас: 224000, г.Брэст, Галоўпаштамт, п/п II-АЛ № 635971".

"Справа ў тым, што мой добры сябар Амельчанка Мікалай Аляксандравіч (год нараджэння 1963, ураджэнец п.Расоны Віцебскай вобласці) разам з якім мы служылі і працавалі ў Сярэдняй Азіі ў г.Наваі. З гады таму паехаў на сваю радзіму з сям'ёй (жонкай і сынам Антонам).

Ведаю, што жыву зараз побач з ім, але не ведаю яго адраса. А вельмі хацелася б сустрэцца.

Пісаць на адрас: 213640, Магілёўская вобл., г.Касцюковічы, м-рн. Маладзёжны, да запатрабавання-18".

ШУКАЮ СЯБРОЎ

"Жадаем пазнаёміцца з хлопцамі і дзяўчатамі 16—18-ці гадоў. Пажадана фота.

Пра нас: Марына (16/165), шатэнка, люблю вязаць, гатаваць.

Людміла (16/168), шатэнка, люблю вышываць, займацца макрамэ.

Пісаць на адрас: 247186, Гомельская вобл., Кармянскі р-н, п/а і в. Пужок. Міхальковай Марыне або Ласоўскай Людміле".

"Пазнаёмлюся з хлопцамі і дзяўчатамі 14—17-ці гадоў для сяброўства.

Пра сябе: 14 гадоў, люблю жывёл, а таксама з задавальненнем слухаю сучасную музыку. Адкажу ўсім.

Пісаць на адрас: 220134, г.Мінск, вул. Бурдэйнага, д.19, кв. 286. Тані".

"Жадаю пазнаёміцца з дзяўчатамі 15—17-ці гадоў і з хлопцамі 15—19-ці гадоў.

Пра сябе: 15/162, валасы цёмна-русыя, вочы зялёныя, з добрым пачуццём гумару. Па гараскопу Леў. Захапляюся сучаснай музыкай. Закончыла 10 класаў і музычную школу.

Пісаць на адрас: 231223, Гродзенская вобл., Астравецкі р-н, п. Альхоўка, вул. Лясная, д.2, кв.3. Осіпавай Таццяне".

ДАЙДЖЭСТ ПРЭСЫ

Закончылася падпісная кампанія, і менавіта той-сёй з нас, пералічваючы грошы ў нетугім кашальку, хацеў бы падпісацца на тое альбо іншае выданне. Так, цэны "кусаюцца". Не хапае грошай. Тым не менш, кожнае, з агромністай колькасці заслугоўвае ўвагі, у кожным ёсць цікавыя матэрыялы. Ідучы насустрач пажаданням нашых чытачоў, мы адкрываем з гэтай нагоды рубрыку "Дайджэст прэсы", пад якой перыядычна будзем змяшчаць самыя, на ваш погляд, цікавыя матэрыялы з іншых выданняў. Сёння мы прадстаўляем артыкул з газеты "Труд", які, мяркуем, будзе нялішне прачытаць кожнаму.

ШЧАСЦЕ ПАД ПСЕЎДАНІМАМ

Людзі здаўна спрабавалі адгадаць свой лёс па ўласнаму імю. Здаецца, цяпер гэта магчыма.

У загсах здараецца ўсялякае: то жаніх не з'ўляецца, то нявеста ў апошні момант збягае... Ці ўвальваецца з гуртам сяброў той, каму яна раней дарыла надзею на вечнае каханне, і ўчыняе дэбош... Але ўявіце, што цырымоніймайстар, які вядзе кнігу запісаў актаў грамадзянскага стану, раптам гаворыць:

— Такім чынам, Генадзь і Рыма... А ведаеце, маладыя людзі, я б не раіла вам ствараць сям'ю. Наўрад ці атрымаецца.

Іх рэакцыю ўявіць няцяжка: закаханыя абурацца, і шлюб, вядома, зарэгістраваны будзе. Аднак...

Яшчэ ў даўнія часы было заўважана: паміж імем чалавека і яго лёсам існуе незразумелая загадкавая сувязь. Так, у Старажытным Рыме жыў род Клаўдзіяў, і ў ім з некаторага часу нікога з нованароджаных хлопчыкаў не называлі Луцыем. Чаму? Ды таму, што ўсе іх папярэднія Луцыі абавязкова станавіліся ці рабаўнікамі, ці забойцамі. Ці малога, які з'явіўся на свет паўжывым, бацькі назвалі ў гонар Аляксандра Македонскага і Аляксандра Неўскага. Рос ён хілым, хваравітым, аднак вядомы нам як палкаводзец Сувораў. Дзіўна, але і ўнук яго, таксама Аляксандр, выбраў ваенную кар'еру і даслужыўся да генерал-інспектара ўсёй расійскай пяхоты.

У пачатку гэтага стагоддзя зрабіў спробу пранікнуць у тайну ўзаемасувязі імені і лёсу рускі бібліёграф і пісьменнік С.Мінцлаў. Ён склаў табліцу з прозвішчаў вядомых расіян, аказалася, што вядомасці і славы дасягнулі часцей за ўсё Аляксандры (Пушкін, Грыбаедаў, Астроўскі, Даргамыжскі і г.д.), Іваны, Мікалаі, Фёдары, Сяргеі, зазначыў даследчык, не вылучылі са свайго асяроддзя ніводнага вялікага чалавека, хоць менавіта яны з'яўляюцца бацькамі гэтых вялікіх.

Разважаючы над падобнай заканамернасцю, С.Мінцлаў прыйшоў да высновы: імя не толькі прадракае вядучае ці ценявое становішча ў жыцці, але і да пэўнай ступені акрэслівае загадзя характар таго, каго ім узнагародзілі. Паводле яго назіранняў, Аляксандры амаль усе веселуны і бесшабашныя галовы, Пётры — у асноўным людзі з цяжкім характарам, упартыя і тугадумы. З яшчэ большым норавам Сцяпаны, яны не любяць перашкод. Уладзіміры і Міхаілы простыя і добрыя. Бесхарактарныя, але сабе на ўме і асцярожныя, як правіла, Аляксеі. Падманшчыкаў заўсёды больш сярод Дзмітрыяў, Мікалаяў і Васілёў. Канстанціны — няўдачнікі...

Можна з гэтымі назіраннямі не згаджацца ці абвяргаць іх, і ўсё ж не лішне мець на ўвазе, што вядомы рускі вучоны і філосаф П.Фларэнскі ў трактаце "Імёны" пісаў: "Існуе тайная і тлумачальная гармонія... паміж імем чалавека і падзеямі яго жыцця... Імя — непрыкметная плоць, якой растлумачваецца духоўная сутнасць".

Прапаноўваецца некалькі тлумачэнняў прыроды такога ўплыву. Вось, напрыклад, адно з іх: імя складае гукі, гук жа — гэта хваля. Кожны гук (А, Е, У, К або Т) — хваля пэўнай частаты, і любая з іх па-свойму ўздзейнічае на арганізм, фарміруе ў чалавека разнастайныя душэўныя якасці. Каб не стамляць чытача падрабязнасцямі вельмі далікатнага працэсу, спашлёмся на эксперымент харкаўскага інжынера-электрыка Уладзіміра Санжарэўскага. Праз каскад узмацняльнікаў ён злучыў мікрафон з мембранай, на якую насыпаў металічны парашок. У мікрафон вымаўлялася імя. Вызначылася, што кожнаму імю заўсёды адпавядае пэўны малюнак на мембране.

Ёсць і яшчэ тлумачэнне — па сэнсу, закладзенаму ў літары. Возьмем для прыкладу "Іра". Тут "І" азначае чуллівасць, дабрыню, рамантычную мяккасць натуры. "Р" — здольнасць унікаць у сутнасць, імкненне дзейнічаць. "А" — жаданне фізічнага і духоўнага камфорту. Злучыце ўсё гэта і атрымаеце прыблізны партрэт знаёмай вам Іры.

Вядома, могуць быць і выключэнні. Іх допускаюць аўтары кнігі "Тайна імя", выдадзенай нядаўна ў Харкаве фірмай "Парытэт ЛТД". Але і яны спасылаюцца на працы амерыканскіх псіхіятраў, якія сцвярджаюць, што людзі са смешнымі і дзіўнымі імёнамі ў чатыры разы больш за іншых схільны да псіхічных комплексаў. Англійскі ж тэрапеўт Трэвар Уэстан устанавіў: асобы, чые імёны пачынаюцца з літар апошняй трэці алфавіта, у тры разы часцей захворваюць сардэчна-сасудзістымі захворваннямі. Спецыялісты з універсітэтаў Сан-Дыега і Джорджыі вызначылі і наступнае: школьныя настаўнікі пастаянна ставяць нізкія адзнакі вучням з аднымі імёнамі і высокія — з другімі, незалежна ад узроўню ведаў.

Але Бог з імі, з замежнымі спецыялістамі, у іх там усё інакш.

Нас, вядома ж, цікавіць сваё, звыклае, прычым, з практычнай мэтай — прымяніць ва ўласным жыцці. І ў гэтым сэнсе, напэўна, будуць дарэчы старонкі зборніка Барыса Хігіра. У апошнія гады ён набыў вядомасць, даючы характарыстыкі людзям па іх імю і імю па бацьку. Тое, наколькі гэтыя адзнакі дакладныя, вырашыў праверыць доктар псіхалагічных навук В.Шпалінскі, пры гэтым ён прымяніў асаблівую методыку. Вынік аказаўся дзіўным — 80 працэнтаў "пападанняў". Услед за Шпалінскім праверку правялі і яшчэ некалькі харкаўскіх дактароў навук. І зноў той жа эфект.

— Я заўважыў, — расказвае Б.Хігір, — што людзі з аднолькавымі імёнамі маюць у многім падобныя характары. За 15 гадоў я апытаў тысячы землякоў...

Удакладнім: больш як 50.000 апытаных занесены ў яго картатэкі, дзе зафіксаваны супадзенні ў лёсах, звычках, манерах думаць, выбраных прафесіях, сямейным і грамадскім становішчы... Нават — шчаслівы шлюб ці не, і то аднолькава ў значнай частцы суграмадзян, якія носяць аднолькавыя імёны. Скажам, у дзесяткаў разведзеных Леанідаў жонку абавязкова звалі Галінай, а ў Леанідаў, жанатых з Аламі, Людмiламі, Валянцінамі, — моцныя сем'і.

У чым тут закавыка? Ніхто з даследчыкаў не ў стане даць выразнае тлумачэнне. І хоць некаторыя з іх сцвярджаюць, быццам, калі ў імёнах закаханых адна (а лепш — дзве-тры!) зычныя літары паўтараюцца, можна разлічваць на будучае шчасце ў сумесным жыцці, наўрад ці яно так і ёсць. Прыклад з Леанідам і Галінамі — сведчанне таго. Па статыстыцы Хігіра, у імянны прагноз уносіць папраўку час нараджэння заснавальнікаў новай сям'і. І тады атрымліваецца, што самыя шчаслівыя шлюбы — тыя, у якіх адзін з партнёраў нарадзіўся летам. Але толькі адзін! Калі абодва з'явіліся на свет летам (або абодва — вясной, восенню, зімой), то шлюб звычайна нетрывалы.

Характары залежаць таксама і ад імя па бацьку, якое нібыта нясе ў сабе нейкі генны код, які перадаецца з пакалення ў пакаленне. Барыс Хігір прыйшоў да высновы: усе Аляксандравічы звычайна імпульсіўныя, спачатку зробяць учынак, а потым ужо абдумваюць яго. Ігаравічы ўпартыя, жорсткія. Мікалаевічы настойлівыя ў справах, у экстрэмальных сітуацыях нікому не даюць літасці. Барысавічы любяць вандраваць і хутка вадзіць машыну. Васільевічы працавітыя і вынослівыя, але часам неарганізаваныя і безадказныя, што перашкаджае ім рухацца па службовай лесвіцы. Рыгоравічы спакойныя, пакладзістыя, у сям'і займаюць лідэрства, хоць жонкі і спрабуюць камандаваць імі...

— Доўгі час вывучаючы людзей, — гаворыць Б.Хігір, — я заўважыў, што імя і імя па бацьку маюць непасрэдныя адносіны і да сексуальнай характарыстыкі чалавека. Павышанай сексуальнасцю валодаюць, напрыклад, Альберты Уладзіміравічы, Анатолii Аляксандравічы, Васілii Філіпавічы, Іваны Аляксандравічы... У жанчын Алы Ігараўны, Альбіны Сцяпанаўны, Анжэлы Уладзіміраўны, Веранікі Аляксандраўны... Гэтым спіс, вядома, не абмяжоўваецца. Але трэба ведаць, што павышанай чуллівасцю надзелены тыя, хто нарадзіўся зімою ці позняй восенню, а таксама ў жніўні. Людзі "вясеннія" ці "летнія" не такія тэмпераментныя...

Кожны кіруецца ўласнымі ідэаламі, якія складваюцца з мноства рыс і ўяўленняў аб гармоніі паміж мужам і жонкай. І, тым не менш, ідзін з аўтараў гэтага зборніка масквіч С.Папоў лічыць: шлюбны саюз, утвораны Валянцінам і Валянцінай, Аляксандрам і Аляксандрай, Яўгенам і Яўгеніяй, Віктарам і Вікторыяй, Валерыем і Валерыяй, як правіла, вызначаюцца спаянасцю, узаемным каханнем, імкненнем дзяліць папалам і гора, і радасць.

Але не трэба паспешліва ўзводзіць гэта меркаванне ў ранг галоўнай ісціны, паколькі ёсць і іншая думка. Той жа Барыс Хігір раіць не называць дзяўчынак імёнамі, сугучнымі з мужчынскімі, у іх, маўляў, складзецца мужчынскі характар. Аляксандры, Валерыі, Серафімы, Клаўдзіі, Васілісы і Валянціны, якіх ён сустракаў, дэманстравалі ўпартасць, настойлівасць, уладарнасць і цвёрдасць. І калі Яўген, напрыклад, адпаведна з якасцямі, закладзенымі у імя, — ласкавы, спакойны, ураўнаважаны чалавек, то Яўгенія — свавольная, цяжкая ў адносінах з людзьмі, упартая, а гэта значыць іх сумеснае жыццё зусім не ўсыпана ружамі.

Як бы там ні было, успомнім традыцыйную фразу "По имени и житие", якую гісторыкі царквы кананічна ўстаўлялі ў апісанне цудаў і спраў святых. Успомнім і іншае: спакон веку чалавек імкнуўся падмануць лёс, уступіўшы ў свет з імем, падораным бацькамі, якія не падазравалі, што чакае дзіця з такім імем. Калі чалавек раптам даведваўся, што імя не вельмі ўдачнае, каб змяніць свой лёс, ён браў сабе новае імя. Так рабілі яшчэ ў старажытнасці, так і сёння прыдумваюць сабе псеўданімы, мянушкі. Па пашпарту — адно, а ў быце сябры і блізкія клічуць яго зусім інакш, і чалавек шчаслівы. Праўда, цяпер на падобнае ідуць хутчэй за ўсё з жадання крочыць за модай, і ператвараецца Іван у якога-небудзь Радрыга... А шкада! "Можа, з таго часу, як стала нямодна называць сыноў Іванамі, — скардзіцца адзін з аўтараў кнігі "Тайна імя", — стала менш у нашых краях паважных, з цвярозым позіркам на рэчы людзей".

Што ж, можа, і зменшылася. Але ў нас у запасе яшчэ шмат славутых імён з неразгаданымі сакрэтамі.

Уладзімір СВІРЫН.

КІНААФІША МІНСКА

БЕЛАРУСКАМУ КІНО — 70 ГАДОЎ

У снежні гэтага года беларускія кінематаграфісты, грамадскасць рэспублікі будуць адзначаць яркае свята — 70-годдзе беларускага кіно. Гледачы, напэўна, прывыклі да таго, што ў кінатэатрах ідуць вядомыя беларускія стужкі. Гэта ў гонар маючага адбыцца юбілею праводзяцца тэматычныя паказы фільмаў, знятых кінамайстрамі Беларусі ў розныя гады. Характэрна, што многія фільмы, перажыўшы дзесяцігоддзі і магутныя ўзрушэнні нашай нядаўняй гісторыі, застаюцца ўсё такімі ж прыцягальнымі для гледача, заўсёды з цікавасцю глядзяцца, і можна быць упэўненым, што дзякуючы сваёй высокамастацкасці будуць глядзецца і ў будучыні. Гэта такія карціны, як "Балтыйцы", "Палескія рабінзоны", "Вянок санетаў", "Воўчая зграя", "Чырвонае лісце", "Людзі на балоце", "Тысяча вокнаў", "Белае возера", "Высакародны разбойнік Уладзімір Дуброўскі", "Дзікае паляванне караля Стаха", "Работа над памылкамі", "Колькі лет, колькі зім" і многія іншыя.

"Опіум"

Карціна створана казахскімі кінематаграфістамі. Аўтар сцэнарыя і рэжысёр— Турар Дуйсебаеў.

"У гэтым праклятым жыцці толькі з грашыма ты чалавек, а без грошай — нішто", — любіў паўтараць герой гэтай псіхалагічнай драмы Муса-Ахун свайму адзінаму сыну Халелу. Усё жыццё Муса-Ахун нажываў грошы, не грэбуючы нічым, нават гандлем опіумам. Заняты бізнесам, ён і не заўважыў, што Халел даўно ўжывае наркотыкі. А калі зразумеў гэта, было ўжо вельмі позна. Халела мучылі прыступы, з кожным днём яму рабілася ўсё горш і горш. І тады Муса-Ахун пакляўся выратаваць сына. Жонка ўгаворвала яго не марудзіць, бо размова ішла аб жыцці Халела. Але намячалася аперацыя па перакідцы вялікай партыі опіуму ў Ташкент, ад удзелу ў якой Муса-Ахун адмаўляцца не збіраўся. Гэта будзе апошняя ў яго жыцці аперацыя, пераконваў ён жонку. А потым знойдзем лепшых урачоў для нашага сына, дарагія лекі, добра заплацім...

У галоўных ролях заняты Тунгушбай Джаманкулаў, Асылбалат Ісмагулаў, Танатар Мырзагулаў, Арман Турдзіеў.

"Без правасуддзя"

Фільм зняты ў Маскве. Яго паставіў па раману Ніны Булгакавай "Соня, бяссонніца, сон" рэжысёр Мікалай Кошалеў.

Гэта фільм-загадка, фільм-рэбус з першых кадраў пагружае гледача ў жудасны кругаварот страшных і крывавых падзей. Суботнім ранкам у сваёй кватэры па-зверску забіты маці і дачка — Ада і Соня Неручавы. З апошняй забойца абышоўся вельмі жорстка — яе твар быў знявечаны непазнавальна. Старадаўні крыж з чорным жэмчугам, які прапаў з кватэры пасля забойства, у далейшым быў знойдзены ў нейкага Антона Варажэйкіна, аднаго са знаёмых Соні. Антона судзілі і прыгаварылі да вышэйшай меры пакарання.

Праз год пасля трагедыі жаніх Соні Ягор знайшоў на яе магіле шалік, які ён падарыў ёй перад заручынамі. Больш таго, хлопцу ўвесь час здавалася, што хтосьці сочыць за ім. І тады Ягор вырашыў правесці самастойнае расследаванне, не звяртаючыся па дапамогу да органаў правасуддзя...

Галоўных герояў іграюць Алег Гушчын, Сяргей Тарамаеў, Рым Аюпаў, Эрнст Раманаў, Алена Амінава.

"Школа ўцех"

Сумесная Італа-аргенцінская вытворчасць. Рэжысёр гэтай даволі вясёлай карціны — Фернанда Сіра.

...У адзін цудоўны дзень рухнулі ўсе маральныя асновы ў сучасным каледжы. І ўсё, пра што марылі студэнты і выкладчыкі, стала рэальнасцю! Першыя ўрокі эратычных уцех да ўсеагульнай радасці прайшлі на ўзроўні надзвычайнага ўзаемаразумення і тых, і другіх.

Увогуле, калі вы хочаце крыху развеяцца, расслабіцца, карацей, проста адпачыць, не ўпусціце гэты шанц і схадзіце на "Школу ўцех". Вас чакае поўнае задавальненне.

У фільме здымаліся С.Траверса, Д.Франчэла і інш.

13 снежня

"МАСКВА:" Да 70-годдзя беларускага кіно. "Рэпартаж з казкі" (д/ф) перад пачаткам сеансаў. "Паліцэйскі з Беверлі-Хілз-3" — 15.20, 17.20, 19.20, 21.20. "Рэмба-2" — 13.20. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 23.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Паліцэйскі з Беверлі-Хілз-3" — 14.30, 16.30, 18.30, 20.30. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Феафанія, якая малюе смерць"** — 12.50, 18.50. "Цяжкая цэль"*** — 12.30, 14.30, 16.30, 18.30, 20.30. "Гарачыя галовы" — 16.50, 20.50. "Мёд асы" — 14.50 (д).

"БЯРЭСЦЕ": "Перад світанкам" — 12.00 (бяспл.). "Рэмба-3"** — 15.40, 19.10. "Гарачыя целы"*** — 14.00, 17.30, 21.00. "Ён сваё атрымае" — 13.00, 15.00. "Шалёныя ночы Клеапатры"**** — 16.40, 18.20, 20.00, 21.40.

"ВІЛЬНЮС": "Круты палюбоўнік"*** — 15.30, 18.40, 20.10. "Вяртанне дыназаўра" — 13.40, 17.00, 21.40. "Сын Ружовай пантэры"** — 12.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма "Усмешка" — 20.30.

"ДРУЖБА": "Сын Ружовай пантэры"** — 16.20, 19.50. "Вяртанне дыназаўра" — 14.30.

(д) — дзіцячы сеанс;
** — дзеці да 16 гадоў дапускаюцца ў суправаджэнні бацькоў;
*** — дзеці да 16 гадоў не дапускаюцца;
**** — дарослым з 18 гадоў;
(л) — ільготны сеанс (скідка на 50 працэнтаў ад кошту білета).
(н) — начны сеанс (кошт білета на 30 працэнтаў вышэйшы).

ХАТНІ ЭКРАН

13, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.25. Фільм-канцэрт.
9.00. ТБ – школе. Далучэнне Беларусі да Расійскай імперыі.
◆9.25. "Паласа Сімарона.
* 10.40. "Пяць тыдняў на паветраным шары".
◆11.25. "Прыгоды Электроніка".
12.45. Шукаем ініцыятыўных.
13.00. "Нов і К" – топ-10. Д/ф.
14.00. "Канва жыцця".
14.55. Адкрыццё сезона ў Рускім тэатры.
15.40. "Як дух змагання Беларусі". Д/ф.
16.00. ТБ – школе. У.Караткевіч. "Зямля пад белымі крыламі".
* 16.30. Мультфільмы.
17.00. Навіны.
17.10. Баль Аляксандра Малініна.
18.10. Навіны (Віцебск).
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Эканамікст.
19.20. Студыя "Край".
19.50. Пяць хвілін на жарты.
◆19.55. "Маё каханне, мой смутак".
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Пад купалам Сусвету.
◆21.50. "Добрыя намеры" (Швецыя).
22.40. Канцэрт з твораў Альфрэда Шнітке.
23.40. НіКа.
23.55. Дайджэст.
00.05. Сталіца.

Канал "Астанкіна"

7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.55. Навіны.
* 8.00. "Топа Джыджыа".
◆8.25. "Дзікая Роза".
9.00. "Што? Дзе? Калі?"
14.00. Як працуюць грошы.
14.15. Хроніка дзелавога жыцця.
14.25. Культура і бізнес.
14.35. Тэле-тур.
15.00. Дамісолька.
15.30. Паміж намі, дзяўчынкамі...
16.00. Джэм.
◆16.20. "Элен і рабяты".
16.50. Свет сёння.
17.00. Ведзі.
17.30. Загадка СБ.
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто. XX стагоддзе".
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая Роза".
18.55. "Мы".
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. З першых рук.
◆20.50. "Тры мушкецёры" (Францыя).
23.10. Аўта-шоу.
23.25. Відэамікс.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

7.00, 11.00, 13.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вестки.
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Гандлёвы дом "Джэнсер-клуб".
8.40. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
11.05, 13.20. Дзелавая Расія.
13.45. Выратаванне 911.
15.10. Рэпартажы з месяцаў.
◆15.20. "Наезнік-прывід" (Аўстралія).
15.45. Там-там навіны.
16.00. Свята кожны дзень.
16.10. Не быць дыназаўрам.
16.25. На Сусветнай шахматнай алімпіядзе.
16.55 "Ніхто не забыты".
17.00. Галасы.
17.30. Фільм-прэм'ер.
17.45. Парадак дня.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. Луіс Бунюэль.
20.25. "Андрэй Сахараў. Рэха".
20.50. Экран крымінальных паведамленняў.
21.00. На палітычным Алімпе.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
* 12.10. "Каменныя музыканты".
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Глушак".
14.00. Казка за казкай.
◆14.45. "Уяўленне зайздрасці".
* 16.00. "Зялёная галінка".
16.05. Падарожжа па Усходзе.
16.20. Чароўная лінія.
16.35. Тры колы, фаліянт і...
* 16.55. Мультфільмы.
17.20. Па ўсёй Расіі.
17.55. Мы і банк.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
19.25. Пецярбургскі ангажэмент.
20.10. Рандэву. Аляксандр Розенбаўм.
20.10. Свет мастацтва.
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
21.55. Ваш стыль.
◆22.05. "Глушак".
22.35. Музычны фільм.

8-ы канал

* 18.00. "Кругасветнае падарожжа Вілі Фога".
18.30. З відэазборніка "Зусім сакрэтна".
18.45. Студыя "ІНТЭКС":"Навіны".
◆19.05."Марэна Клара".
19.55. БАНТ. "Рэпартаж".
20.05. Нямецкая хваля.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ".
◆21.50. "Дзве стралы".

НТБ

* 17.00. Мультфільмы.
17.30."Загадкі Біблii".
18.00 і 21.00. Сёння.
18.35. Амаль усё пра баскетбол.
◆19.05. "Прапаўшы без вестак на полі бою" (ЗША).
◆21.35. "Дом жахаў Хамера".
22.35. Часінка.
23.05.Шоу-канцэрт "Васільеўскі спуск-лістапад-94".

14, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Эканамікст.
◆8.30. "Маё каханне, мой смутак".
9.00. ТБ – школе. Уладзімір Караткевіч. "Зямля пад белымі крыламі".
9.30. Пяць хвілін на жарты.
◆9.35. "Добрыя намеры".
* 10.25. Мультфільмы.
◆10.50. "Прыгоды Электроніка".
11.55. Настальгічны дывертысмент.
13.00. Кінаканцэрт.
◆13.40. "Меладрама" (Францыя).
15.25. Відзьма-нявідзьма.
16.30. "Зямля Тарашкевіча". Д/ф.
17.00. Навіны.
17.10. Фільм-канцэрт.
* 17.30. "Прыгоды Мюнхаўзена".
18.10. Навіны (Гомель).
18.30. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Крок". "Пяць зорак".
◆20.00. "Маё каханне, мой смутак".
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Пяць хвілін на жарты.
21.45. Пад купалам Сусвету.
◆21.55. "Добрыя намеры".
22.45. "Вечар з "Паркам Горкага".
23.15. НіКа.
23.30. Дайджэст.

Канал "Астанкіна"

7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.55. Навіны.
* 8.00. "Топа Джыджыа".
◆8.25. "Дзікая Роза".
9.00. Клуб падарожнікаў.
14.00. Навука і рынак.
14.15. Грошы і шчасце.
14.30. Хроніка дзелавога жыцця.
14.40. "Бурда модэн" у Расіі.
15.00. Паглядзі, паслухай.
15.20. Адказы.
16.00. Цін-тонік.
◆16.20. "Элен і хлопцы".
16.50. Свет сёння.
17.00. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто. XX стагоддзе".
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая Роза".
18.55. Джына Лолабрыджыда ўчора і сёння.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. "Не вярнуўся з бою". Д/ф.
◆21.00. "За шкуру паліцэйскага" (Францыя).
23.05. Магік-шоу.
23.35. У свеце джаза.
23.55. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

7.00, 11.00, 13.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вестки.
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Здарова жывеш.
◆8.40. "Санта-Барбара".
9.30. Момант ісціны.
10.25. Гандлёвы дом.
10.40. Сялянскае пытанне.
11.05, 13.20. Дзелавая Расія.
* 13.45. "Аліса ў краіне цудаў".
15.10. Рэпартажы з месяцаў.
15.20. Там-там навіны.
15.35. Свята кожны дзень.
15.45. Далёкі Усход.
16.25. Кліп-антракт. С.Лазарава.
16.30. На Сусветнай шахматнай алімпіядзе.
17.00. Казкі для бацькоў.
17.30. Залатая шпора.
18.05. Тэатральны раз'езд.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.35. Я – лідэр.
21.00. 60 мінут.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Шахматная ліхаманка.
22.50. Экран крымінальных паведамленняў.
23.00. Цішыня № 9.
23.45. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Глушак".
* 14.05. "Чорная курыца".
◆14.45. "Каханне – смяротная гульня".
16.10. "Гэта не шахматы, гэта...". Д/ф.
16.20. Будні.
16.35. Казка за казкай.
17.30. "Шэсць варыяцый". Д/ф.
17.55. Гістарычны альманах.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
◆19.25. "Вось зноў акно".
20.20. Падсякай.
20.35. Блеф-клуб.
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
21.55. Ваш стыль.
◆22.05. "Глушак".
22.35. "Вермеер". Тэлефільм (Францыя).
23.00. Турнір на Кубак Пятра Вялікага.

8-ы канал

* 18.00. "Кругасветнае падарожжа Вілі Фога".
18.30.СОЛТЭК:"Навіны".
18.40. З відэазборніка "Зусім сакрэтна".
◆19.00. "Марэна Клара".
19.50.Агенцтва "Пармікс".
20.05. Нямецкая хваля.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ".
◆21.50. "Фантан".

НТБ

* 17.00. Мультфільм.
17.30. "Загадкі Біблii".
18.00 і 21.00. Сёння.
18.35. "Успаміны пра А.Сахарава.
◆19.20. "Востраў монстраў" (ЗША).
◆21.35. "Дом жахаў Хамера".
22.35. Часінка.
23.05. Кафэ "Абломаў".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Дзяжурны рэдактар Вера ШЧЭШНА. Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Зак. 134.
Тыраж у снежні 49 736, па суботах-50 736.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел студэнцкай і школьнай моладзі – 68-25-93; аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл. 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ